

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálně pedagogických studií

Bakalářská práce

Alena Mazůrková

Postoje rodičů ke vzdělávání dětí na Základní škole speciální
v Uherském Hradišti

Olomouc 2012

vedoucí práce: Mgr. Petra Jurkovičová, Ph.D

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila pouze uvedených zdrojů.

V Olomouci 3. 5. 2012

.....

Podpis studenta

Děkuji vedoucí své bakalářské práce Mgr. Petře Jurkovičové, Ph.D. za odborné rady, vedení a čas strávený při konzultacích a také děkuji vedení Základní školy speciální v Uherském Hradišti a všem pracovníkům za poskytování informací a spolupráci při realizaci výzkumu.

V Olomouci 3. 5. 2012

.....

Podpis studenta

Obsah

ÚVOD	6
1 ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ UHERSKÉ HRADIŠTĚ	8
1.1 HISTORIE SPECIÁLNÍ ŠKOLY V UHERSKÉM HRADIŠTI	8
1.2 SOUČASNOST SPECIÁLNÍ ŠKOLY UHERSKÉ HRADIŠTĚ	9
2 VZDĚLÁVACÍ DOKUMENTY NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE SPECIÁLNÍ	11
2.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ S PŘÍLOHOU UPRAVUJÍCÍ VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S LEHKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.....	11
2.1.1 Školní vzdělávací program pro základní školu praktickou.....	12
2.2 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO OBOR VZDĚLÁNÍ ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ.....	15
2.2.1 Školní vzdělávací program Základní škola speciální	16
3 ŽÁCI VZDĚLÁVANÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE SPECIÁLNÍ	20
3.1 ŽÁCI S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM.....	20
3.1.1 Lehká mentální retardace (F 70).....	20
3.1.2 Střední mentální retardace (F 71).....	21
3.1.3 Těžká mentální retardace (F 72)	22
3.1.4 Hluboká mentální retardace (F 73).....	23
3.2 ŽÁCI S KOMBINOVANÝM POSTIŽENÍM.....	24
3.3 ŽÁCI S PORUCHAMI AUTISTICKÉHO SPEKTRA	24
3.3.1 Dětský autismus	25
3.3.2 Aspergerův syndrom	25
4 ČINNOSTI ŠKOLY	27
4.1 MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM.....	27
4.2 VÝCHOVNÉ PORADENSTVÍ	28
4.3 SPOLUPRÁCE S PORADENSKÝMI ZAŘÍZENÍMI A LÉKAŘI	29
4.4 SPOLUPRÁCE S JINÝMI ŠKOLSKÝMI I NEŠKOLSKÝMI SUBJEKTY	31
5 ŠKOLNÍ DRUŽINA	33
5.1 ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU	35
6 AKCE ŠKOLY	38
6.1 KRAJSKÁ OLYMPIÁDA SPECIÁLNÍCH ŠKOL.....	38
6.2 DEN OTEVŘENÝCH DVEŘÍ.....	39

6.3 VÁNOČNÍ AKADEMIE	39
6.4 ŠKOLA V PŘÍRODĚ	39
6.5 CANISTERAPIE	40
6.6 MUZIKOTERAPIE.....	41
6.7 BAZÁLNÍ STIMULACE	42
7 METODIKA SHROMAŽĎOVÁNÍ DAT.....	44
7.1 DEFINOVÁNÍ CÍLE	44
7.2 ANALÝZA DOKUMENTŮ.....	44
7.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	44
7.4 METODA SBĚRU DAT	45
7.5 STANOVENÍ HYPOTÉZ	47
8 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝZKUMU	48
8.1 KVALITA ZÁKLADNÍ ŠKOLY SPECIÁLNÍ	48
8.2 PŘÍPRAVA ŽÁKŮ NA BUDOUCÍ ŽIVOT	50
8.3 BUDOUCNOST DĚTÍ.....	52
8.4 SPOLUPRÁCE RODIČŮ SE ŠKOLOU	55
8.5 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	57
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
SEZNAM ZKRATEK	63
SEZNAM PŘÍLOH.....	64
ANOTACE	

Úvod

Narození dítěte je v rodině většinou považováno za velkou událost. Všichni očekávají příchod nového člena v napětí. Když konečně nastane ten velký den, všichni se radují. Miminko chodí navštěvovat blízcí, známí, kamarádi a gratulují šťastným rodičům. Ti si v duchu přehrávají životní scénář svého potomka. Představují si jej, jak bude studovat, bude úspěšný v práci, osamostatní se a založí si vlastní rodinu.

Ne vždy se však všechno seběhne podle plánu. Bohužel ne zřídka kdy se rodiče v porodnici dovídají místo radostné zprávy, že se jim narodilo zdravé dítě, krutou realitu, že jejich dítě má nějaké postižení. A situace je ještě horší, je-li to postižení těžkého stupně. Rodiče procházejí krizí rodičovské identity, hledají příčinu, obviňují se navzájem. Jejich sen o úspěšném potomku se rozplyne. Musí se rychle vyrovnat s realitou a začít o dítě patřičně pečovat. Bohužel každý rodič toto břemeno neunes.

Každý den mají před očima svého milovaného potomka a mohou pozorovat, jak se čím dál víc odlišuje od intaktních dětí. (Fitznerová, 2010)

Ve starověku by dítě s postižením nemělo žádnou šanci na přežití. Staří Řekové se otázky výchovy a vzdělávání zdravotně postižených lidí vyhýbali tím, že takové jedince ihned po narození shazovali ze skály. Tento model řešení převzali také Římané, avšak s tím rozdílem, že spartské skály byly vyměněny za řeku Tiber. Ve středověku zaujali naši předkové poněkud rozporuplné postoje. Někteří považovali mentálně postižené za šťastlivce bohy vyvolenými, jiní zase za ďáblovu děti.

Teprve Jan Ámos Komenský v renesanci poprvé vyslovil myšlenku nutnosti vzdělávání všech a bez omezení. Ať už se jedná o dítě z kruhů bohatých, chudých, o dítě zdravé či postižené. Své myšlenky formoval v díle Vše výchova, 1948. Ve Velké didaktice, 1930, se pak pokouší o jakousi první speciálně pedagogickou klasifikaci žáků.

Ovšem ani reformátorské myšlení Jana Ámose Komenského nic neměnilo na tom, že postižení lidé byli vězněni a mnohdy také mučeni. To se poprvé povedlo změnit teprve Filipu Pinelovi. Zařazení dětí se zdravotním postižením do vzdělávacího procesu přináší až Řád školní o vyučování z roku 1905, který povoluje zřizování pomocných a podpůrných tříd. (Valenta, Müller, 2003)

Tyto neblahé dějiny jsou již však našťěstí za námi a v dnešní době se ke zdravotně postiženým přistupuje s citem a péčí. Důkazem toho jsou mimo jiné také základní školy speciální, které se zabývají výchovou a vzděláváním postižených. K tomu, aby byl výchovně vzdělávací proces ve školách úspěšný, však nestačí jen úsilí speciálních pedagogů, kteří děti vzdělávají. Nutná je také spolupráce a pomoc rodičů.

Cílem práce je zjištění zájmu rodičů o vzdělávání dětí na Základní škole speciální v Uherském Hradišti. Jestli mají rodiče zájem o spolupráci se školou, zda se své děti snaží rozvíjet také při mimoškolních aktivitách, v zájmových kroužcích. Budeme se také snažit zjistit, co rodiče s dětmi zamýšlí po ukončení povinné školní docházky, zda je hodlají umístit do některého z pobytových zařízení sociálních služeb, či dále vzdělávat a jak je na tyto možnosti škola připravuje.

1 Základní škola speciální Uherské Hradiště

1.1 Historie speciální školy v Uherském Hradišti

Speciální škola v Uherském Hradišti byla založena 1. 9. roku 1994 jako Speciální škola pro žáky s více vadami. Zřizovatelem školy byl Školský úřad Uherské Hradiště. Město také poskytlo potřebné prostory pro zřízení tohoto školského zařízení.

První adresa Speciální školy byla ve Sborovém domě Českobratrské církve evangelické v ulici Jana Blahoslava.

O založení školy se nejvíce zasadila paní Mgr. Marta Elfmarková, která zpracovala koncept pro založení školy a stala se také první ředitelkou. Další osobností, která stála u zrodu školy, byla Mgr. Ivana Vintrová. Významný podíl na založení školy měl Ing. Jiří Vařecha, který působil na školském úřadě. Nejvýznamnějším podporovatelem byla nadace Dobromysl, která se stala garantem organizování a zajišťování mimoškolních aktivit.

Do roku 1994 v Uherském Hradišti naprosto chybělo školské zařízení podobného typu, a tedy žáci s postižením byli nuceni cestovat za vzděláváním a speciálně pedagogickou péčí do vzdálenějších měst.

Jasným důkazem, že o speciální školu bude velký zájem, byl hned první školní rok, kdy byly zřízeny dvě třídy, které navštěvovalo celkem devět dětí. Další čtyři žáci byli vedeni jako externisté a byli vzděláváni individuálně. Vzdělávání žáků zajišťovali tři učitelé.

V následujícím školním roce (1995 – 1996) již škola disponovala třemi odděleními s celkovým počtem čtrnácti žáků. Školu i nadále navštěvovali žáci s individuálním plánem, byli stále čtyři.

Významným se stal školní rok 1997 – 1998. Speciální škola získala pro svou výuku nové, více vyhovující prostory na ulici Šafaříkova, číslo popisné 961. Nová adresa byla vyhovující také z hlediska umístění, protože se situovala více do centra města. V nové budově sídlily dříve městské jesle. Škola získala prostory v prvním poschodí. V přízemí byla zachována mateřská škola.

Speciální škola již od svých prvopočátků spolupracovala také se školskými poradenskými zařízeními. Pomoc a podporu škole a rodičům poskytovala Pedagogicko psychologická poradna v Uherském Hradišti a také Speciálně pedagogické centrum Zlín.

1.2 Současnost Speciální školy Uherské Hradiště

V současné době sídlí Základní škola speciální na adrese Šafaříkova 961, v Uherském Hradišti. Má vlastní budovu, jejíž stav však není příliš vyhovující. Zapotřebí by byla kompletní rekonstrukce budovy a zvětšení prostor, které se kvůli stále většímu zájmu uchazečů o studium stávají nedostatečnými.

Zařízení je příspěvkovou organizací, kterou řídí Mgr. Karel Zerzán. Ředitel je současně statutárním orgánem právnické osoby.

Škola disponuje také čtyřmi odloučenými pracovišti a to Mateřskou školou speciální, Základní školou speciální při Ústavu sociální péče v Medovicích, Základní školou speciální při Ústavu sociální péče v Kunovicích Na Bělince a zřízena byla také rehabilitační třída v rámci denního stacionáře v Uherském Hradišti.

Ve školním roce 2010/2011 bylo ke vzdělávání na Základní škole speciální v Uherském Hradišti přihlášeno celkem 65 žáků, kteří navštěvují 10 tříd.

ZŠ a MŠ speciální zabezpečuje vzdělávání žáků s lehkým, středním i těžkým mentálním postižením v kombinaci s dalším postižením smyslovým nebo tělesným, vzdělávání dětí s nerovnoměrným vývojem, poruchami pozornosti, soustředění, těžkými vadami řeči a žáků s poruchami autistického spektra.

Přijímací řízení žáků probíhá na základě písemné žádosti zákonného zástupce, vyšetření a doporučení příslušného poradenského zařízení a ošetřujícího lékaře. (<https://www.zsmssuh.cz>)

Výuka probíhá dle příslušného vzdělávacího programu, který je přizpůsoben individuálním potřebám dítěte a vychází z jeho specifických potřeb. Realizátory vzdělávání jsou speciální pedagogové a v každé výuce je přítomen také asistent pedagoga.

Žáci jsou rozděleni do tříd dle věku. V jedné třídě mohou být zařazeni žáci s různým stupněm a kombinací postižení. Výuka je realizována formou individuální, skupinovou, blokovou. Škola často využívá možnosti projektového vyučování. Projekty jsou vypracovány, tak aby se jich mohli účastnit žáci všech tříd. Další často využívanou

metodou výuky je snoezelen. Ve škole se nyní nachází dvě speciálně upravené místnosti pro jeho využití. Žáci snoezelen navštěvují alespoň jedenkrát týdně. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Hodnocení žáků je výhradně slovní a to z důvodu objektivního posouzení schopností a dovedností žáka.

Při výuce je využíváno nejmodernějších metod a pomůcek a také individuálních terapií jako je např. canisterapie, hipoterapie, muzikoterapie a podobně.

Pravidelně probíhají schůzky s rodiči, na kterých jsou jim podávány informace týkající se jejich dítěte, ale také organizace školního roku a plánovaných akcí školy.

Po ukončení povinné školní docházky, kterou žáci na Základní škole speciální absolvují, mohou být dále vzděláváni na Praktické škole, kterou v Uherském Hradišti disponuje Střední škola MESIT. Této možnosti využívá většina žáků z absolventských ročníků. Někteří žáci již dále ve studiu nepokračují a zůstávají doma s rodiči. Žáci, kteří z nejrůznějších důvodů, nejčastěji však zdravotních, nemohou pokračovat ve studiu ani nemohou být doma, jsou umístováni do některého z ústavních zařízení sociální péče.

2 Vzdělávací dokumenty na Základní škole speciální

Právo na vzdělávání, je základním právem každého jedince nejen v České republice, ale také kdekoli jinde na světě. Každé dítě je jedinečnou individualitou, charakteristickou nejrůznějšími schopnostmi, vlastnostmi, zájmy a potřebami. Bohužel ne každé dítě zvládá své specifické charakteristiky bez potíží. Potíže se objevují především v procesu učení, tedy v procesu, přirozeném pro každého člověka. Proto je velmi důležité, vytvořit těmto dětem takové podmínky, aby i ony mohly dosahovat plnohodnotného vzdělání. (Vítková, 1998)

2.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením

Do vzdělávání se zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání dětí a žáků od 3 do 19 let. Dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních. První úroveň je státní a ta druhá školní.

Státní rovinu představují dokumenty Národní program vzdělávání (tzv. Bílá kniha) a jednotlivé rámcové vzdělávací programy. Rozdíl mezi těmito dvěma základními vzdělávacími dokumenty je ten, že Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek.

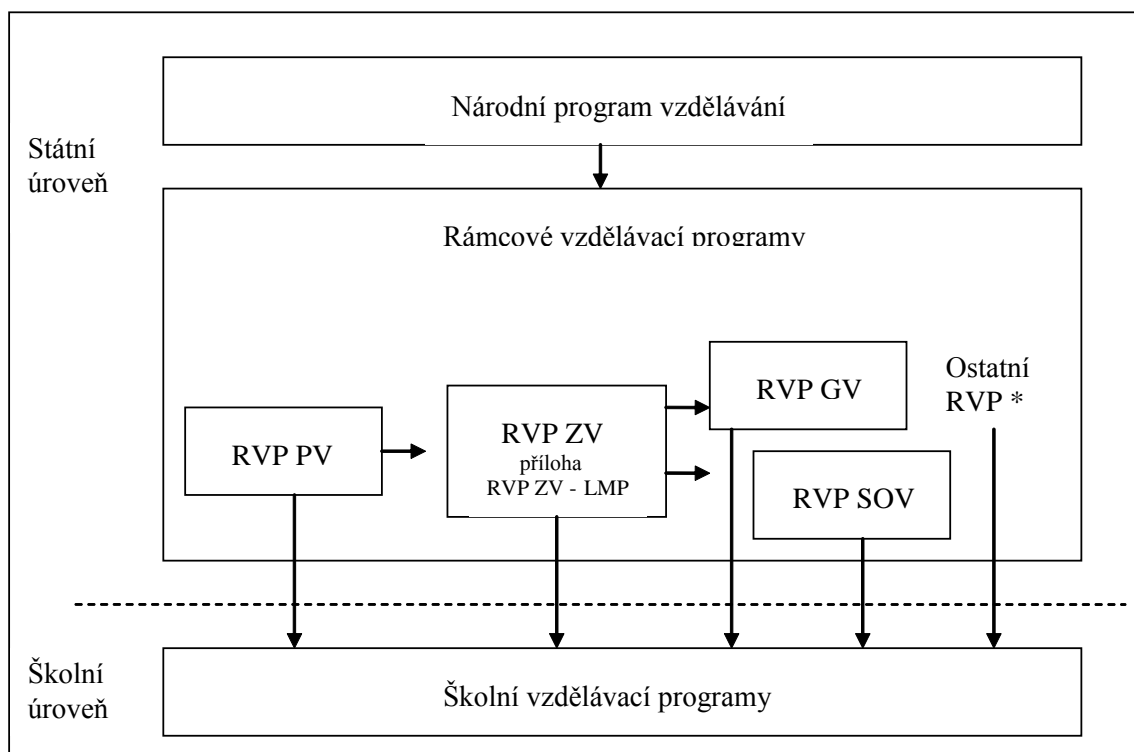
(Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha, 2001)

Rámcový vzdělávací program však již vymezuje závazné rámce, pro jednotlivé části vzdělávání. Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy jsou dokumenty vytvářené státem. (Rámcový vzdělávací program: s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením., 2005) Pro srovnání: (<http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-zv>)

Rovinu školní pak představují školní vzdělávací programy, dle kterých se řídí vzdělávání na konkrétních školách. Jednotlivé školy si také tyto školní vzdělávací programy vytváří samy, je však nutné, aby se při jeho vytváření řídily zásadami, které jsou stanoveny v příslušném rámcovém programu. (Rámcový vzdělávací program: s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, 2005)

Veškeré výše zmiňované dokumenty jsou dokumenty veřejné a musí být tudíž přístupné odborné, ale také laické veřejnosti.

Rámcové vzdělávací programy jsou vytvářeny na základě novelizace strategie vzdělávání, která klade důraz na klíčové kompetence, na provázanost klíčových kompetencí s obsahem vzdělávání a na uplatnění získaných dovedností a vědomostí v praktickém životě. Rámcové vzdělávací programy vychází také z myšlenky celoživotního vzdělávání.

Graf 1 – Systém kurikulárních dokumentů (Rámcový vzdělávací program: s přílohou upravující vzdělání žáků s lehkým mentálním postižením, 2005)

2.1.1 Školní vzdělávací program pro základní školu praktickou

Vzdělávání žáků na Základní škole speciální se řídí dle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Základní škola praktická, který vychází z rámcového programu.

Tento vzdělávací program je určen žákům s lehkým mentálním postižením. Program je koncipován tak, aby žáci získali individuální samostatnost, praktické a částečně také teoretické dovednosti a v neposlední řadě také vztah k celoživotnímu vzdělávání a osobnostnímu růstu. Důležitým cílem je uplatnění žáků v praktickém životě a jejich

samostatnost. Žáci vzdělávání dle tohoto učebního dokumentu, mají ve většině případů postižení kombinované. Proto je důraz kladen na výuku informatiky, protože psaní na klávesnici počítače je pro žáky jednodušší, než psaní klasické. Žáci trpí také přidruženými tělesnými postiženími a také z toho důvodu je výuka obohacena o oblast Člověk a zdraví, kde je podle stupně tělesného postižení realizována rehabilitační a tělesná výchova.

V prvních ročnících prvního stupně je také zaváděn předmět logopedie, který je důležitý pro odstranění či zmírnění vad řeči, kterými trpí většina dětí s kombinovaným postižením vzdělávaných na ZŠ speciální.

Dalším významným prvkem je zvýšená hodinová dotace na cizí jazyk, kterému se žáci učí. Jedná se o hovorovou angličtinu. Cizí jazyk budou moci uplatnit jak ve svém budoucím životě, tak při spolupráci s mezinárodními kontakty.

Škola se pro své žáky snaží vytvořit podnětné a bezpečné prostředí, které je důležitým prvkem nejen při výchově a vzdělávání žáků s handicapem, ale také proto, aby se žáci dokázali projevovat jako svobodné a samostatné osobnosti. Snahou školy je také respektování osobnosti každého dítěte.

Důležitým prvkem pro rozvoj dítěte, je přirozený přechod z předškolního vzdělávání, či rodinné péče na základní školu. Náročnou situaci se škola snaží zvládat individuálním přístupem ke každému dítěti a použitím citlivých speciálně pedagogických metod.

Po příchodu dětí na druhý stupeň se vzdělání a výchova zaměřuje více na získání nových vědomostí. Důraz však není kladen pouze na teoretické znalosti, ale především na praktické dovednosti, protože ty jsou nejdůležitější pro samostatný život a další profesní přípravu dětí.

Náplň výuky je dána výukovým plánem, který tvoří vzdělávací oblasti, které jsou dále rozpracovány do jednotlivých vyučovacích předmětů.
(<https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/>)

Vzdělávací oblasti pro 1. stupeň základní školy praktické:

- Jazyk a jazyková komunikace – do této oblasti spadají předměty: Český jazyk, Logopedie
- Matematika a její aplikace – do této oblasti spadá předmět Matematika

- Informační a komunikační technologie – do této oblasti spadá předmět Informatika
- Člověk a jeho svět – do této oblasti spadá předmět Prvouka
- Umění a kultura – do této oblasti spadají předměty: Hudební výchova, Výtvarná výchova
- Člověk a zdraví – do této oblasti spadají předměty: Tělesná výchova, Rehabilitační výchova

Člověka a svět práce - do této oblasti patří předmět Pracovní výchova
[\(https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/\)](https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/)

Učební plán prvního stupně splňuje celkovou časovou dotaci hodin uvedenou v rámcovém učebním plánu i minimální časovou dotaci pro jednotlivé vzdělávací oblasti, popřípadě obory.

Vzdělávací oblasti pro 2. stupeň základní školy praktické:

- Jazyk a jazyková komunikace – do této oblasti spadají předměty: Český jazyk, Anglický jazyk
- Matematika a její aplikace – do této oblasti spadá předmět Matematika
- Informační a komunikační technologie – do této oblasti spadá předmět Informatika
- Člověk a společnost – do této oblasti spadá předměty: Dějepis, Občanská výchova
- Člověk a příroda – do této oblasti spadají předměty: Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis
- Umění a kultura – do této oblasti spadají předměty: Hudební výchova, Výtvarná výchova
- Člověk a zdraví – do této oblasti spadají předměty: Rodinná výchova, Tělesná výchova, Rehabilitační výchova
- Člověka a svět práce - do této oblasti patří předmět Pracovní výchova

[\(https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/\)](https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/)

2.2 Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání základní škola speciální je vzdělávací dokument, který navazuje na přílohu rámcového vzdělávacího programu upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. Dokument respektuje psychomotorický vývoj žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, který je opožděn a jejich pracovní a fyzické předpoklady a možnosti, které se odvíjejí od daného postižení. (<http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-s>)

Jsou zde uvedeny podmínky speciálního vzdělávání žáků s různým stupněm mentálního postižení.

Umožňuje využívání podpůrných prostředků, na jejichž základě je možné dosahovat maximálního možného rozvoje a výsledků.

Umožňuje vyučovací jednotky přizpůsobit možnostem žáků a vyučování dělit do více jednotek.

Je to vzdělávací dokument, který stanovuje cíle vzdělávání žáků a specifikuje úroveň klíčových kompetencí, kterých by mohli a měli žáci s těžkým mentálním postižením dosáhnout na konci jejich vzdělávací docházky.

Vymezuje obsah vzdělávání, tedy očekávané výstupy a učivo, které je upravené na úroveň, kterou jsou schopni si žáci osvojit během školní docházky.

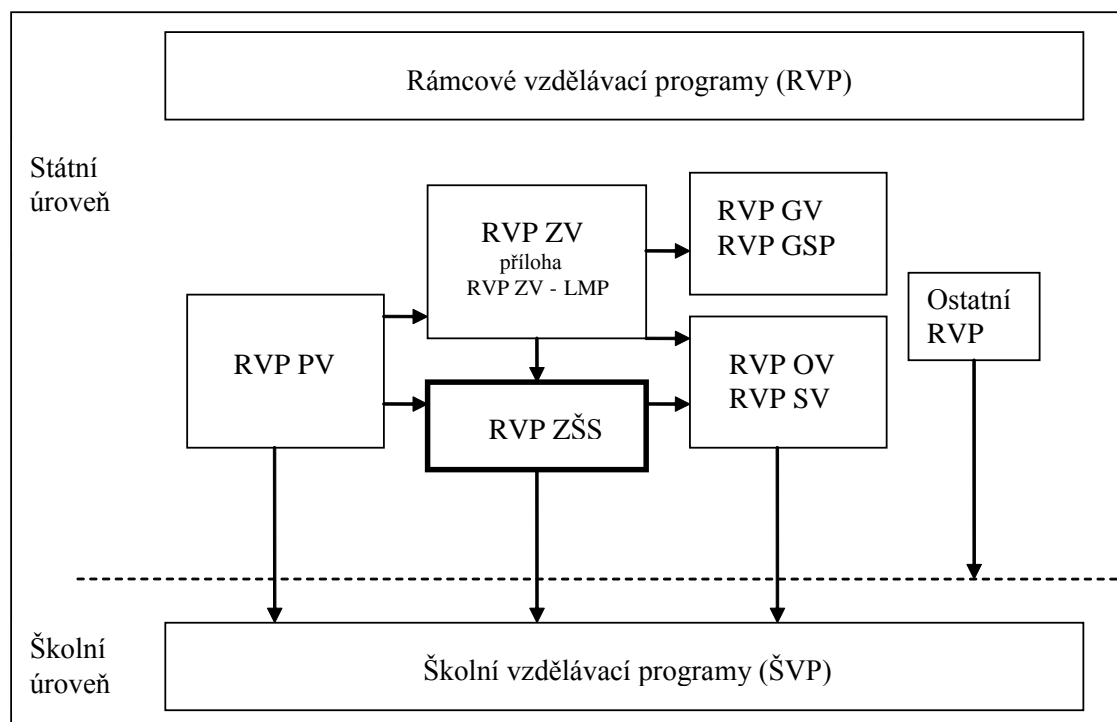
Výchovně vzdělávací proces se má přizpůsobit individuální úrovni fyzického a psychického vývoje žáků s těžkým mentálním postižením. Je žádoucí a nezbytné, uplatňovat při výchovně vzdělávacích činnostech takové přístupy, které jsou přiměřené vývojovým a osobnostním specifikům žáků a využívají maximální možné míry podpůrných opatření. (Rámcový vzdělávací program: pro obor vzdělání základní škola speciální, 2008)

Povinná školní docházka dětí se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, která je dána zákonem, je realizovaná oborem vzdělání základní škola speciální.

Rámcový vzdělávací program Základní školy speciální je rozdělen do dvou dílů. Každý se zabývá jiným stupněm mentálního postižení, ale navzájem jsou zcela přístupné.

Díl I. – Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením

Díl II. – Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami.

Graf 2 – Systém kurikulárních dokumentů (Rámcový vzdělávací program: pro obor vzdělání základní škola speciální, 2008)

2.2.1 Školní vzdělávací program Základní škola speciální

Tento školní vzdělávací program Základní škola speciální je rozdělen do dvou částí a to Díl I. Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami a Díl II. Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami. (<https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/>)

Díl I. Vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením a souběžně s více vadami je rozpracován do konkrétních učebních plánů stanovených pro vzdělávání v rámci prvního stupně, do kterého spadají 1. až 6. ročníky a v rámci druhého stupně, který zahrnuje třídy 7. až 10. ročníku. Učební plán zahrnuje vzdělávací oblasti, které se dále člení do konkrétních předmětů.

Vzdělávací oblasti pro první stupeň jsou:

- Jazyk a jazyková komunikace – do této oblasti spadají předměty: Čtení, Psaní, Řečová výchova

- Matematika a její aplikace – do této oblasti spadá předmět Matematika
- Informační a komunikační technologie – do této oblasti spadá předmět Informatika
- Člověk a jeho svět – do této oblasti spadá předmět Nauka o světě
- Umění a kultura – do této oblasti spadají předměty uměleckého zaměření a to Výtvarná výchova a Hudební výchova
- Člověk a zdraví – do této oblasti spadá Tělesná výchova, nebo Zdravotní tělesná výchova
- Člověk a svět práce – do této oblasti spadá Pracovní výchova

Učební plán pro první stupeň, splňuje časovou dotaci pro jednotlivé předměty, uvedenou v rámcovém učebním plánu. (<https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/>)

Podpůrné metody speciálně pedagogické péče jako je například logopedie, či bazální stimulace, jsou realizovány s žáky individuálně, dle jejich individuálních vzdělávacích plánů.

Vzdělávací oblasti pro druhý stupeň jsou:

- Jazyk a jazyková komunikace – do této oblasti spadají předměty: Čtení, Psaní, Řečová výchova
- Matematika a její aplikace – do této oblasti spadá předmět Matematika
- Informační a komunikační technologie – do této oblasti spadá předmět Informatika
- Člověk a společnost – do této oblasti spadá předmět Společenská výchova
- Člověk a příroda – do této oblasti spadá předmět Nauka o přírodě
- Umění a kultura – do této oblasti spadají předměty: Hudební výchova, Výtvarná výchova
- Člověk a zdraví – do této oblasti spadají předměty: Tělesná výchova nebo Zdravotní tělesná výchova, Výchova ke zdraví
- Člověk a svět práce – do této oblasti spadá předmět pracovní výchova

Učební plán pro druhý stupeň splňuje časovou dotaci pro jednotlivé předměty, uvedenou v rámcovém učebním plánu.

Podpůrné metody speciálně pedagogické péče jako je například logopedie, či bazální stimulace, jsou realizovány s žáky individuálně, dle jejich individuálních vzdělávacích plánů. (<https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/>)

Díl II. Vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami. Podle tohoto vzdělávacího programu jsou vzděláváni žáci, kteří mají závažné mentální postižení kombinované s poruchou motoriky, komunikačních schopností a dalších jiných závažných handicapů. Jejich vzdělávání musí být tedy realizováno dle speciálně upraveného vzdělávacího programu.

Proces výchovy a vzdělávání probíhá v podmínkách, speciálně upravených možnostem vzdělávaných a za podpory speciálně pedagogického vedení.

Obsahem vzdělávání takto postižených jedinců je v první řadě oblast sebeobsluhy, hygieny, stravování, rozvoj smyslů a osvojování některých dílčích vědomostí, dovedností a návyků.

Pro komunikaci s žáky je využíváno alternativních a augmentativních zdrojů komunikace, realizovány jsou také nejrůznější terapeutické metody.

Vzdělávání těžce postižených žáků je nutné provádět individuálním přístupem. Výuka nejčastěji probíhá v blocích, které jsou tematicky zaměřeny a jednotlivá témata se mohou v rámci bloků prolínat a doplňovat. Během dne je nutné časté střídání činností a to jak výuky, tak terapeutických technik a nesmí být opomíjena ani hra. (<https://www.zsmssuh.cz/intranet/22/>)

Cíle vzdělávání:

- Soběstačnost – důraz kladen na hygienické návyky, sebeobsluhu
- Komunikační dovednosti – důraz kladen na využívání forem alternativní a augmentativní komunikace
- Motorika a pohybové dovednosti – zejména rozvoj již získaných dovedností a vytváření nových pohybových stereotypů

- Rozvoj poznávacích procesů – především je důraz kladen na paměť, pozornost a další
- Podpora estetického cítění a zájmů žáků
- Rozvíjení vztahu k jednotlivým lidem
- Plnění jednoduchých úkolů

Vzdělávací oblasti:

- Člověk a komunikace – do této oblasti spadají předměty Řečová výchova a Rozumová výchova
- Člověk a jeho svět – do této oblasti spadá předmět Smyslová výchova
- Umění a kultura – do této oblasti spadají předměty Hudební výchova, Výtvarná výchova
- Člověk a zdraví – do této oblasti spadá předmět Pohybová výchova, Rehabilitační tělesná výchova
- Člověk a svět práce – do této oblasti spadá předmět Pracovní výchova (<https://www.zmssuh.cz/intranet/22/>)

Učební plán splňuje časovou dotaci pro jednotlivé předměty uvedenou v rámcovém učebním plánu a také povinnou časovou dotaci pro jednotlivé vzdělávací oblasti.

Učební osnovy předmětů jsou rozpracovány do dvou období.

I. období, které zahrnuje ročníky 1 – 6, je zaměřeno především na získávání nových vědomostí, dovedností a návyků a také na seznámení žáků s jednotlivými předměty.

II. období, které zahrnuje ročníky 7 – 10, je zaměřeno hlavně na upevňování již získaných vědomostí, dovedností a návyků a jejich procvičování.

Vyučování probíhá formou individuální a kolektivní výuky. Protože se jednotlivé úkoly daných předmětů prolínají, mohou být spojeny do tématických výukových bloků.

(<https://www.zmssuh.cz/intranet/22/>)

3 Žáci vzdělávání na Základní škole speciální

Na Základní škole speciální jsou vzdělávání žáci s mentálním postižením, s kombinovaným postižením a žáci s poruchami autistického spektra. Žákům je věnována individuální speciálně pedagogická péče. Výuka žáků probíhá podle platných vzdělávacích dokumentů, kterými jsou školní vzdělávací program pro základní školu praktickou a školní vzdělávací program pro základní školu speciální. V minulosti se škola zaměřovala převážně na vzdělávání dětí s mentálním postižením. V současnosti svou výuku přizpůsobila dětem s poruchami autistického spektra, kombinovanými vadami – také tělesnými a smyslovými.

3.1 Žáci s mentálním postižením

„Retardace (z lat. retardatio = zdržení, omeškání) – zpomalení, zpoždění. Na vývoj jedince působí retardačně nejrůznější vlivy společenské (závady v prostředí a ve výchově) i biologické (onemocnění somatická – tělesná postižení, poruchy řeči, smyslové vady aj.) U vývojové retardace se předpokládá možnost akcelerace až k normě při použití vhodných léčebných a speciálněpedagogických metod a prostředků.“ (Sovák, 2000, s 302)

3.1.1 Lehká mentální retardace (F 70)

Intelligenční kvocient se u osob v pásmu lehké mentální retardace pohybuje mezi 50 – 69 body. Toto rozmezí odpovídá u dospělého člověka mentálnímu věku 9–12 let. (Krejčířová, 2004)

Na základě obecných charakteristik a dříve používaných pojmů můžeme o osobě s lehkou mentální retardací říci, že se jedná o osobu vychovatelnou i vzdělavatelnou, která je schopna využívat vyšší i nižší nervové činnosti. Je schopna abstraktního myšlení a tudíž tyto osoby zařazujeme do výukových programů základní školy praktické. Lehká mentální retardace je nejnižší stupeň mentálního postižení, které je charakteristické opožděním a omezením neuropsychického vývoje jedince. Nejvýraznější odchylky ve vývoji jedince můžeme pozorovat v raném dětském období a také v předškolním věku, kdy je rychlost rozvíjení rozumových a psychických dovedností dítěte nejznatelnější.

Mezi hlavní rysy patří konkrétní mechanické myšlení, hůře se vytváří paměťové stopy, nedostatečná analýza a syntéza při myšlenkových operacích, nedomýšlí důsledky svého chování, nízká kreativita.

Velký vliv na rozvoj osoby s lehkou mentální retardací má rodina a rodinné prostředí. Dobré rodinné zázemí je předpokladem pro lepší a rychlejší rozvoj a začlenění jedince do společnosti intaktních lidí. (Janků, 2010)

Většina osob se v průběhu života naučí sebeobsluže a je schopna také vykonávat jednoduchá povolání, což jim dává předpoklad nezávislosti na druhých osobách. Dokáží se pohybovat v sociálně nenáročném prostředí a pohybovat se v něm bez omezení a větších problémů. Rovněž navazování a vytváření sociálních kontaktů většinou nečiní žádné problémy. (Valenta, Müller, 2003)

3.1.2 Střední mentální retardace (F 71)

Intelligenční kvocient se v pásmu střední mentální retardace pohybuje okolo hodnoty 35 – 49 bodů. U dospělých osob toto rozmezí odpovídá asi 6 – 9 let mentálního věku. (Krejčířová, 2004)

Vývoj jedinců se střední mentální retardací je opožděn a roztržěn. Zaostávají v osvojování motorických, ale i psychických dovedností. Naučí se sice chodit, avšak trvá jim to podstatně déle než intaktním dětem a chůze nikdy není dokonalá. Jsou schopni dodržovat osobní hygienu, ale i tento návyk se osvojuje později a s obtížemi a je většinou vázán na potřebu a nutnost. V řečovém projevu výrazně zaostávají, nepoužívají složitějších souvětí, ale hovoří v jednoduchých větách a slovních spojeních a důležitým prvkem je také nonverbální komunikace. Myšlení je pouze konkrétní, stereotypní a rigidní. Nejsou schopni osvojit si sebeobsluhu a starat se sami o vlastní osobu. Ani v dospělosti u těchto osob většinou není možné osamostatnění, i když jsou fyzicky poměrně zdatní, bez dohledu nezvládají běžné denní činnosti.

Díky poměrně širokému rozmezí IQ bodů v tomto pásmu, jsou mezi osobnostmi jedinců velké rozdíly. Někteří jsou schopni osvojit si velké množství informací, avšak někteří jen stěží rozumí svým vlastním potřebám.

Reálnou hrozbou jsou také přidružená postižení, která středně těžkou mentální retardací poměrně často doprovází. V praxi se často můžeme setkat s osobami se středně

těžkou mentální retardací v kombinaci s autismem, pervazivními poruchami, epilepsií či neurologickými a psychiatrickými onemocněními.

Vzdělávání žáků je prováděno nejčastěji na základních školách speciálních. (Janků, 2010)

Osoby se středně těžkou mentální retardací dosahují ve věku kolem 20 let mentální úrovně dětí předškolního, zřídka mladšího školního věku. Lze tedy říci, že inteligenční vývoj těchto jedinců je opožděn zhruba o dvě třetiny až polovinu za jejich kalendářním věkem. Po ukončení školní docházky navštěvují denní stacionáře, rehabilitační a pomocné zařízení. (Matějček, 2001)

3.1.3 Těžká mentální retardace (F 72)

Intelligenční kvocient se u osob s těžkou mentální retardací pohybuje v pásmu 20 – 34 bodů. U dospělých osob tato hodnota představuje mentální věk 3 – 6 let. (Krejčířová, 2004)

Osoba s těžkým mentálním postižením je charakteristická svou celoživotní závislostí na pomoci druhých osob. Nejsou schopni samostatného života.

Příčinou těžké mentální retardace je především celkové poškození centrální nervové soustavy, které nejčastěji vzniklo již v prenatálním období vývoje jedince a znamená tak opoždění po stránce psychické, sociální, motorické a také sociální. Toto opoždění se projevuje již od raného věku. Pouze v nejlepších případech dovedou osoby s těžkou mentální retardací chápat jednoduché souvislosti a vztahy. Pohyby jsou výrazně nekoordinovány, což je způsobeno právě poruchou hybnosti, pohyby jsou stereotypní, neustále se opakující – především pohyby hlavou a trupem těla. (Janků, 2010)

Takto postižení jedinci nejsou většinou schopní dostat se za mentální úroveň kojence, popřípadě batolat. Jejich život nebývá dlouhý. Velmi často podléhají neodolnosti organismu vlivem vrozené vady. Závažný problém pro osoby s těžkým mentálním postižením mohou představovat i zdánlivě banální infekce a onemocnění, které pro jejich vrstevníky nepředstavují žádné větší ohrožení. (Matějček, 2001)

Narušena je také komunikační složka. Osvojí si pouze několik málo slov a ty jsou většinou nesprávně artikulované, využívají je nepřesně a nechápou příliš jejich význam. Řeč a komunikace se rozvíjí jen minimálně a velmi obtížně. Slovní zásoba je omezená a

narušená je také formální stránka řeči. Někteří jedinci, pohybující se v pásmu těžké mentální retardace, se nenaučí mluvit vůbec. Proto se také výuka a vzdělávání takto postižených jedinců zaměřuje na zvládnutí komunikace, aby byli schopni vyjádřit svá přání a potřeby. U mnohých je však zapotřebí použít některé z forem alternativní komunikace.

Velmi důležitá je dlouhodobá a cílená péče, zaměřená na stimulaci porušených struktur. Záleží na přístupu rodiny, na motivaci jedince i na výběru vhodného zařízení pro jeho výchovu i vzdělávání. Pouze při kvalitní, cílené a podnětné péči je možné vyvolat efekt výrazně klidnějšího chování a v dospělosti také možnost zapojení se do některých pracovních činností, avšak pouze pod stálým dohledem. (Janků, 2010)

Opoždění psychomotorického vývoje, které je patrné již v dětství, přetrvává až do dospělosti. Nutná je pomoc v sebeobsluze, či speciálně upravená strava. (Valenta, Müller, 2003)

3.1.4 Hluboká mentální retardace (F 73)

Jedinci s hlubokou mentální retardací dosahují inteligenčního kvocientu nejvýše 20 bodů. V dospělosti to znamená úroveň mentálního věku asi tříletého dítěte. (Krejčířová, 2004)

Spolu s těžkým postižením intelektu je zasažena také oblast motoriky a hybnosti. Charakteristickým rysem takto postiženého dítěte, či člověka, je naprostá imobilita a nepohyblivost. Pouze občas se vyskytují stereotypní pohyby trupu. Porozumění požadavku je velmi omezené. Komunikace lidí s hlubokou mentální retardací je odkázána na použití alternativních forem komunikace. Velmi často dochází také k sebepoškozování.

Narušeny jsou i poznávací dovednosti, rozeznávají jen známé tváře rodinných příslušníků, či pečujících osob. Na podněty jsou schopni reagovat libostí či nelibostí, které vyjadřují například pláčem, úsměvem a podobně. Vzdělávání takto postižených jedinců se zaměřuje především na rehabilitaci. (Janků, 2010)

Postižení nejsou většinou schopni udržet ani tělesnou čistotu (jsou inkontinentní). Mají zachovány pouze základní potřeby, jako je potřeba stravy a tekutin. Nutná je tedy neustálá péče, ale také dohled nad těmito osobami. (Švarcová, 2000)

3.2 Žáci s kombinovaným postižením

Okruh osob s kombinovaným postižením je nepochybně nejsložitější skupinou, která však stále ještě nemá propracovanou koncepci speciálně pedagogické praxe a teorie.

Do dnešních dní nedošlo k jednoznačnému vymezení pojmového systému, aby byla zavedena jednotnost v označování osob s kombinovaným handicapem. K tomuto vymezení nedošlo bohužel ani v rámci jednoho rezortu, a to Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České Republiky, natož pak u jiných rezortů (např. ministerstvo práce a sociálních věcí České Republiky).

V České Republice se nejvíce ujalo označení osob s vícenásobným postižením, kombinované postižení, kombinované vady.

Různí odborníci a speciální pedagogové, kategorizují kombinované vady jinak. Někteří z pohledu druhu postižení, princip dominantního postižení, či klasifikace v obecnější rovině, která seskupuje kombinované vady do tří symptomatologicky podobných skupin:

1. Mentální postižení s dalšími postiženími či dalším postižením
2. Hluchoslepota
3. Poruchy chování v kombinaci s dalšími postiženími či narušeními

(Ludíková, 2005)

Na Základní škole speciální v Uherském Hradišti jsou v současnosti vzdělávané děti s kombinací postižení převážně mentálního a tělesného. V průběhu jejího působení však školou prošli také žáci s kombinací mentálního a zrakového postižení.

3.3 Žáci s poruchami autistického spektra

„Autismus (z řec. autos = sám) lze charakterizovat autistickým nebo dereistickým myšlením (z lat. res = věc). Jeho obsahem je fantazijní produkce, nabývající někdy charakteru denního snění. K takovému stavu může někdy docházet i u normálních osob. Autistické myšlení trvá dlouhou dobu (měsíce, léta), nedá se změnit vnějšími vlivy, nemocný nemůže sám tento stav přerušit. Pozorujeme-li jeho chování, vypadá v extrémních případech tak, jako by se pohyboval on sám jako jediný živý v okolním mrtvém světě. Na osoby a na jejich pokusy o kontakt s ním nijak nereaguje“ (Sovák, 2000, s 40)

Za oblast postižení bývá nejčastěji označována komunikace, vztahy a chování.

Postižení je charakterizováno třemi základními příznaky:

- Neschopnost vzájemné společenské interakce
- Neschopnost komunikace
- Omezeným, stereotypně se opakujícím repertoárem zájmů a aktivit

Přesná příčina vzniku autismu zatím nebyla stanovena. Odborná literatura nás většinou informuje o tom, co autismus není. Neexistuje ani přesná odborná definice, která by přesně autismus vystihovala, a proto bývá zpravidla charakterizován souborem příznaků. (Švarcová, 2000)

3.3.1 Dětský autismus

Dětský autismus je základní poruchou z poruch artistického spektra a to především z pohledu historického. Míra postižení je různá, případ od případu od mírné formy, která se vyznačuje mírným výskytem symptomů, až po formu těžkou, kdy se u jedince vyskytuje velké množství závažných symptomů. Poruchy se mohou projevat nejen v základních sociálních interakcích, komunikaci a představivosti, ale často také gradují do dalších dysfunkcí viditelných navenek. Jsou to abnormní, někdy až poněkud bizarní chování.

Poruchu lze diagnostikovat bez ohledu na to, zda je přítomna či nepřítomna další přidružená choroba. Specifické projevy, které jsou charakteristické pro autismus, se mění s vývojem dětí a jejich věkem. Syndrom je však možné diagnostikovat v kterémkoliv věkovém období. (Thorová, 2006)

3.3.2 Aspergerův syndrom

Někdy bývá nazýván také jako sociální dyslexie. Jde o poněkud různorodý syndrom, který má mnoho forem. Je velmi obtížně diagnostikovatelný, jelikož v některých svých formách není jednoduché odlišit jej od pouhé sociální neobratnosti. Mentální úroveň osob s Aspergerovým syndromem se pohybuje v pásmu normy, což velmi výrazně ovlivňuje úroveň dosaženého vzdělání. Na poměrně dobré úrovni jsou také sebeobslužné činnosti, které do jisté míry zajišťují samostatnost. Úplné osamostatnění není však možné nikdy. Převážná část lidí trpících Aspergerovým syndromem žije doma s rodiči a

nezapojuje se do pracovního procesu. Ve výjimečných případech si najdou životního partnera a založí rodinu. (Thorová, 2006)

4 Činnosti školy

„Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole zpravidla výchovným poradcem a školním metodikem prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy.“ (Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Škola svým žákům nabízí odborné poradenské služby v rámci výchovného poradenství. Zajišťuje také oblast prevence sociálně patologických jevů, prostřednictvím minimálního preventivního programu. Na škole také působí školní metodik prevence. V rámci speciálně pedagogického poradenství, škola svým žákům zajišťuje odborné služby prostřednictvím spolupráce s jinými školskými poradenskými zařízeními, jako je pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum a další.

4.1 Minimální preventivní program

Funkci školního metodika prevence na škole vykonává Mgr. Markéta Hráčková. Ta, ve spolupráci s ostatními pedagogickými pracovníky školy a za pomoci školského poradenského zařízení, vypracovala Celoškolní preventivní program. Program obsahuje několik průřezových témat, která jsou realizována prostřednictvím společných, tematicky zaměřených setkání skupin žáků, jež jsou koordinovány metodikem prevence.

Škola spolupracuje se Střední školou průmyslovou, hotelovou a zdravotnickou v Uherském Hradišti, kdy si studenti této školy v rámci oboru Zdravotnické lyceum připravili pro žáky Základní školy speciální projekty, které byly realizovány při společných setkáních.

Témata preventivního programu jsou naplňována také prostřednictvím programů zajišťovaných občanským sdružením Madio Zlín, kteří pravidelně navštěvují školu se svými projekty a hravou formou, přiměřenou mentální úrovni žáků, je seznamují s jednotlivými problematikami sociálně patologických jevů.

Program svým obsahem zasahuje také do výukových hodin v rámci jednotlivých předmětů.

Také školní družina navazuje svou činností na Školní preventivní program.

Témata preventivního programu jsou každoročně obměňována, dle požadavků školy a vývoje problematiky sociálně patologických jevů.

Hlavní témata preventivního programu pro školní rok 2011/2012 jsou:

- Já a škola, spolužáci, kamarádi
- Moje zdraví
- Romská menšina v České Republice – multikulturní výchova
- Já a životní prostředí – enviromentální výchova
- Alkohol, alkoholismus, alkoholici

Cílem preventivního programu je zvyšování informovanosti žáků, seznámení s jednotlivými problematikami, osvojování si nových dovedností, vědomostí a návyků spojených s problematikou sociálně patologických jevů. Hlavním cílem programu, na který byla zaměřena pozornost při všech činnostech, bylo posilování vztahů mezi žáky v rámci třídy i mimo ni a řešení konfliktních situací.

S realizací preventivních strategií je začínáno již od nejnižších ročníků. Postupně se na tato témata nabalují další a úroveň jednotlivých výukových metod v rámci preventivního programu se zvyšuje spolu s věkem žáků. Veškeré metody seznamování žáků s problematikou sociálně patologických jevů jsou upravovány dle zvláštností skupiny, kterou žáci Základní školy speciální díky druhu, stupni a rozmanitosti postižení tvoří.

Aktivita preventivního programu jsou určeny spíše starším žákům vzdělávaným dle vzdělávacího programu Základní školy speciální a Základní škola praktická. Aktivit spojených se preventivním programem se však pravidelně účastní také žáci nižších ročníků a je tak zajištěna prevence u dětí v nejnižších ročnících. Z realizace preventivního programu však nejsou vyčleněni ani žáci, vzdělávaní dle Rehabilitačního vzdělávacího programu základní školy speciální, kteří se aktivit účastní dle svých individuálních možností. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

4.2 Výchovné poradenství

Výchovným poradcem na Základní škole speciální je Mgr. Olga Budíková. Řeší s rodiči a žáky výchovně vzdělávací problémy, metody výuky. Poskytuje žákům absolventských ročníků profesní poradenství a pomáhá jim s volbou vhodné cesty v dalším

vzdělávání, či v oblasti speciálně pedagogické péče. Podílí se na vypracování školního vzdělávacího programu a také pomáhá třídním učitelům se zpracováním individuálních vzdělávacích plánů pro jednotlivé žáky.

Dále se podílí na spolupráci s dalšími poradenskými zařízeními, jako je Speciálně pedagogické centrum, pedagogicko-psychologická poradna či s odborníky z řad lékařů. Vede evidenci žáků v péči jiných školských zařízení.

Zaměřuje se tedy na činnosti informační, konzultační, metodické a také didaktické.

Výchovný poradce na ZŠ speciální v Uherském Hradišti se také zaměřuje na sledování docházky jednotlivých žáků. V případě potřeby řeší výchovné a vzdělávací problémy žáků a nepříznivé situace, které mohou ve výchovně vzdělávacím procesu nastat.

Podílí se na zápisu dětí do 1. ročníku školy.

Navazuje a udržuje spolupráci s Úřadem práce.

(Výroční zpráva školy, 2010/2011)

4.3 Spolupráce s poradenskými zařízeními a lékaři

Spolupráce s pedagogicko - psychologickou poradnou

„Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků“ (Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Škola při zajištění výchovně vzdělávací péče o žáky spolupracuje s Pedagogicko - psychologickou poradnou v Uherském Hradišti. Poradna poskytuje škole podporu a poradenství v oblasti profesního poradenství pro žáky, metod výuky, efektivních metodických postupů při vzdělávání. Napomáhala škole při vypracování Školního vzdělávacího programu i vydává doporučení pro vypracování individuálních vzdělávacích plánů jednotlivých žáků. Dále provádí speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku dětí, na jejímž základě jsou žáci zařazováni do jednotlivých vzdělávacích programů. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Speciálně pedagogické centrum

„Centrum poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním integrovaných ve školách a školských zařízeních, žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými výukovými programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.“ (Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních)

Škola má již dlouholetou spolupráci se Speciálně pedagogickým centrem Zlín Středová – speciálně pedagogické centrum pro osoby s kombinovanými vadami, se Speciálně pedagogickým centrem Zlín Obeciny – speciálně pedagogické centrum pro osoby se zrakovým postižením, se Speciálně pedagogickým centrem Kroměříž – speciálně pedagogické centrum pro osoby s poruchami autistického centra, se Speciálně pedagogickým centrem Zlín Lazy – speciálně pedagogické centrum pro osoby s mentálním postižením.

Pracovníci výše uvedených Speciálně pedagogických center pravidelně dochází do Základní školy speciální a provádí speciálně pedagogickou diagnostiku žáků. Dále poskytují metodickou podporu pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím žáky s daným postižením a pomáhají pedagogickým pracovníkům při vypracovávání individuálních vzdělávacích plánů.

Na základně šetření vydávají doporučení pro vzdělávání žáků s jednotlivými druhy postižení. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Odborní lékaři

Škola při zajišťování výchově vzdělávací péče spolupracují také s odborníky z řad lékařů.

Pravidelné stomatologické prohlídky pro žáky školy zajišťuje MUDr. Nestrojová, se sídlem v Uherském Hradišti.

Péče je zajištěna také v oblasti dětské psychiatrie. Odborné vyšetření žáků a konzultace pro zákonné zástupce, ale také konzultace pro třídní učitele, asistenty pedagoga či výchovnou poradkyni, poskytuje MUDr. Kouřil, se sídlem ve Zlíně

Škola dále úzce spolupracuje s neurologickým a dětským oddělením uherskohradištské nemocnice. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

4.4 Spolupráce s jinými školskými i neškolskými subjekty

Cílem spolupráce školy s jinými organizacemi je seznámení žáků s lidmi nejrozmanitějších profesí, s formami práce, snaha naučit žáky porozumět světu, který je obklopuje, navazování nových, přátelských kontaktů nejen s vrstevníky. Hlavním cílem je však socializace do nejvyšší možné míry. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Střední škola průmyslová, hotelová a zdravotnická Uherské Hradiště

Studenti oboru Zdravotnické lyceum napomáhají při realizaci minimálního preventivního programu, podílí se na školních aktivitách žáků Základní školy speciální. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Společnost pro podporu mentálně postižených

Realizace setkání s vrstevníky s postižením, ale také s majoritní společností. Poskytování finančních prostředků pro potřeby žáků, které nemohou být realizovány z finanční podpory školy. Organizace akcí, jako je například Vánoční akademie nebo Olympiáda. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Mateřská škola a Základní škola Palackého náměstí, Uherské Hradiště

Spolupráce na akcích školy, navazování kontaktů mezi žáky škol. Vzájemná spolupráce také pedagogických pracovníků škol, seznamování s metodami výuky a práce a školními vzdělávacími programy. Společná tvorba výrobků a účast na projektech. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Střední škola uměleckoprůmyslová Uherské Hradiště, ZUŠ Uherské Hradiště

Tvorba společných prací. Společná prezentace výrobků. Kontakt s majoritní společností a skupinou vrstevníků. Poskytování nabídky smysluplných a vhodných volnočasových aktivit pro žáky s postižením. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Střední škola MESIT, s.r.o. Uherské Hradiště

Vzájemná spolupráce. Účast na sportovních a kulturních aktivitách obou škol. Střední škola MESIT disponuje Praktickou školou jednoletou a dvouletou a také učebními obory s upraveným vzdělávacím programem a poskytuje tedy nabídku další vzdělávací

cesty. Pravidelné návštěvy žáků ZŠ speciální na Střední škole MESIT. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Madio, o.s. Zlín

Odborné vedení projektů zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů, spolupráce v oblasti drogové prevence, realizace projektů zaměřených na prevenci sociálně patologických jevů. Pomoc při tvorbě minimálního preventivního programu. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Špeciálna základna škola internátna, Praktická škola internátna, Trenčianská Teplá

Participace na společných aktivitách, výměna vzájemných informací a zkušeností. Seznamování žáků a navazování kontaktů s novými kamarády. Seznámení se s odlišným jazykem, jinými kulturními zvyklostmi. Realizace metodických dnů. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Masarykova univerzita Brno, Palackého univerzita Olomouc

Získávání informací o nových metodách výchovy a vzdělávání žáků se zdravotním postižením. Konzultace nových metod práce a výuky. Umožňování praxi studentů těchto univerzit. Zaškolování budoucích pedagogů a konzultace s nimi. Účast na projektech univerzit. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Domovy pro zdravotně postižené – Kunovice Na Bělince, Medlovice, Diakonie ČCE – Středisko Cesta

V objektech všech těchto institucí se nachází odloučené pracoviště školy. Zařízení se podílí na společných akcích. Jsou navazovány vzájemné kontakty. Účast na projektech. Vzájemná účast na akcích školy a zařízení. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

Skauti Uherské Hradiště

Realizace společných projektů. Účast na akcích. Skauti poskytují širokou nabídku smysluplných volnočasových aktivit žákům ZŠ speciální. Pravidelné setkávání, společná vystoupení na akcích. Setkávání na skautské základně v Uherském Hradišti. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

5 Školní družina

Školní družina má u nás v republice dlouholetou tradici a je zařízením, které se snaží o smysluplné využití volného času dětí. Jsou součástí školského systému a jejich posláním je efektivní využití času dětí v době před a po vyučování. Školní družina díky specifčnosti práce má přizpůsobit své činnosti aktuálnímu psychickému rozpoložení dětí a jejich momentálním potřebám.

Činnosti školní družiny lze rozdělit do několika skupin:

- odpočinkové činnosti – cílem je odstranit únavu
- rekreační činnosti – cílem je regenerace sil
- zájmové činnosti – cílem je rozvoj osobnosti dítěte
- příprava na vyučování – cílem je navázání na školní výuku a plnění školních povinností (Hájek, Pávková, 2003)

Školní družina má za úkol vyplňovat volný čas dětí. Tvoří předěl mezi školním vyučováním a

výchovou dítěte v rodině. Školní družina poskytuje žákům prostor pro relaxaci a odpočinek od výukových činností. Zároveň však na školní činnost přímo navazuje. Cílem školní družiny je nejen relaxace žáků, ale také jejich maximální možný rozvoj. (Hájek, 2007)

Školní družina na Základní škole speciální funguje ráno při příchodu dětí do školy a vyplňuje jejich volný čas do začátku vyučování. Pokračuje po skončení výuky a vyplňuje čas dětí do příchodu zákonných zástupců.

Družina svými činnostmi přímo navazuje na výuku a snaží se o prohlubování znalostí dosažených při výuce. Využívají metody především aktivního poznávání světa, který děti s handicapem obklopuje, snaží se o to, aby se v tomto světě uměli zorientovat. Cílem je také posilování mezilidských vztahů, vztahů mezi vrstevníky a spolužáky. Usiluje o upevnění hygienických návyků a sebeobslužných činností a zautomatizování těchto činností. Posiluje kladný vztah ke škole jako instituci, ale i jako klidnému a bezpečnému prostředí, které napomáhá jejich rozvoji.

Svémi činnostmi se snaží o maximální možnou socializaci dětí a jejich začlenění do světa, jež je obklopuje a stává se nedílnou součástí jejich života.

Učí žáky reagovat na situace, které mohou vzniknout ve světě intaktních a orientovat se v interpersonálních vztazích.

Činnosti školní družiny jsou naplánovány tak, aby přirozenou cestou umožňovaly poznávání světa, který děti obklopuje. Zaměřuje se na samostatnost žáků.

Nedílnou součástí činnosti školní družiny jsou také relaxační techniky. Školní vyučování představuje pro děti se zdravotním postižením obrovskou zátěž, po které je nutná relaxace a právě ta je realizována v rámci školní družiny. Aktivně je využíváno rehabilitačních a kompenzačních pomůcek, kterými škola disponuje.

Většina aktivit školní družiny se odehrává v kmenových třídách, které děti navštěvují v rámci vyučování. V každé z těchto tříd je zařízen relaxační kout, kde si děti mohou, pokud je to zapotřebí, během školní výuky odpočinout a relaxovat se. V ranních a odpoledních hodinách jsou tyto kouty využívány pro školní družinu a její činnost.

V případě příznivého počasí, především tedy v jarních a podzimních měsících se činnost družiny přesouvá na terasu a přilehlou zahradu, která disponuje rozsáhlým hřištěm vymezeným pro sportovní aktivity. Dále se na zahradě nalézají průlezky vhodně uzpůsobené pro děti se zdravotním postižením. Samozřejmostí jsou lavičky k posezení a trávník, kde si v teplých dnech mohou žáci odpočinout.

Činnost školní družiny se někdy přesouvá také mimo objekt školy. V rámci poznání prožitkem žáci se školní družiny navštěvují nejrůznější zařízení ve městě. Například: návštěva divadla, hasičské zbrojnice, policejní stanice, pošty, procházky po městě a seznámení s důležitými architektonickými stavbami našeho města. To umožňuje žákům lepší orientaci ve městě a ve službách, které město poskytuje.

Školní družina funguje od 7.30 do 8.00 hodin a poté navazuje po vyučování v době od 11.30 do 14.00 hodin. (www.zsmssuh.cz/doc/4/)

5.1 Školní vzdělávací program pro školní družinu

„ Podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který nabyl účinnosti 1. ledna 2005, mají mít všechny školské subjekty své školní vzdělávací programy. Je to závazný pedagogický dokument. Předpokládá se, že na vzniku školního vzdělávacího programu se podílí celý pedagogický sbor, který zúročí své zkušenosti na základě analýzy předchozí činnosti a naváže především na to, co se ukázalo jako pedagogicky přínosné; současně se pokusí nově řešit, nebo dokonce novým přístupem eliminovat ty problémy, s nimiž se pedagogové potýkali v minulosti. (Hájek, 2007, s. 7)

Školní vzdělávací program musí obsahovat tyto části:

- konkrétní cíle vzdělávání
- formy a obsah
- časový plán
- materiální podmínky
- personální podmínky
- ekonomické podmínky
- zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví
- podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími podmínkami.

Klíčové kompetence:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- komunikativní kompetence
- sociální a interpersonální kompetence
- občanské kompetence
- kompetence k trávení volného času (Hájek, 2007)

Na Základní škole speciální jde o Celoroční projekt školní družiny, který má za úkol tematicky sjednotit činnosti žáků speciální i praktické školy navštěvující školní družinu.

Jednotlivé aktivity svým obsahem lze zařadit do výtvarné, smyslové, hudební i tělesné výchovy a navazují na činnosti školy a školní vzdělávací plán.

Téma projektu pro školní rok 2011/2012 je Zvyky, tradice, lidová řemesla.

Projekt byl vytvořen vedoucí vychovatelkou školní družiny, za spolupráce ostatních vychovatelek.

Cílem projektu je seznámení žáků s jednotlivými tradicemi našeho regionu, jejich významem a také smyslem. Úkolem projektu je seznámit s tradicemi, zvyky a lidovými řemesly vykonávanými v našem regionu nejen žáky, ale také širokou veřejnost a rodiče dětí.

Projekt se zaměřuje na tradice a zvyky především z našeho regionu, pro srovnání jsou však žáci seznamováni s obyčejí i jiných krajů popřípadě států.

Důležité je seznámit žáky s řemeslnou výrobou, která byla vždy nedílnou součástí života lidí na našem území. Děti budou v průběhu celého školního roku seznamovány také s historií řemesel, zvyků a tradic.

Na realizaci projektu se budou podílet odborníci ze Slováckého muzea z Uherského Hradiště, řemeslníci a rukodělníci z okolí Uherského Hradiště, folklorní soubor Cifra, folklorní soubor Hradišťánek a dětský soubor z Huštěnovic.

Snahou a cílem aktivit realizovaných v rámci projektu školní družiny je zapojení žáků do veřejného života, vytvoření vztahu k tradicím a zvykům našeho kraje a orientace v jednotlivých zvyklostech.

Většina činností projektu bude realizována formou zapojení žáků do aktivit.

Tematické okruhy jsou rozpracovány do jednotlivých měsíců tak, aby navazovaly na reálné události v regionu.

Žáci jsou nejdříve seznámeni s danou tradicí a pranostikami k nim se vážajícími formou četby, poslechu nebo promítání a poté je přistupováno k praktickým aktivitám.

Téma je vždy zpracováno formou řemeslné činnosti, výtvarné činnosti, dramatické činnosti, hudební činnosti a taneční činnosti. (www.zsmssuh.cz/doc/4/)

6 Akce školy

Základní škola speciální v Uherském Hradišti pro své žáky, ale také pro jejich rodiče a širokou veřejnost, pořádá celou řadu akcí společenského, sportovního i relaxačního charakteru. Tyto akce doplňují výchovně vzdělávací proces a přináší do života dětí zpestření, poznávání formou nových prožitků.

Cílem těchto akcí je integrace žáků ZŠ speciální do intaktní společnosti, navazování nových kontaktů mezi vrstevníky s postižením, ale také vytváření přátelství s intaktními vrstevníky.

Škola těmito akcemi upozorňuje na svou existenci, prezentuje svou činnost a napomáhá seznamování široké veřejnosti s problematikou osob se zdravotním postižením.

6.1 Krajská olympiáda speciálních škol

Začátek školního roku je každoročně spojen s krajskou olympiádou speciálních škol. Koná se na atletickém stadionu města Uherské Hradiště a zúčastňují se jí děti ze základních škol, speciálních, z domovů pro zdravotně postižené z celého zlínského kraje. Děti se sejdou za účelem soutěžení v atletických disciplínách jako je běh, skok do dálky či hod do dálky. Celá akce probíhá za podpory Společnosti pro podporu mentálně postižených a také za podpory města Uherské Hradiště. Výherci v jednotlivých disciplínách obdrží medaile a drobné pozornosti.

Akce je určena nejen žákům základních škol speciálních a klientům domovů pro zdravotně postižené, ale také jejich rodičům a veřejnosti.

Cílem akce je zapojení dětí do sportovních aktivit, upevňování sportovních návyků, zapojení dětí do kolektivu a udržování vztahů mezi vrstevníky.

Při plnění jednotlivých sportovních aktivit jsou dětem nápomocné jejich paní učitelky a asistentky pedagoga.

Celá akce se těší velké oblibě nejen mezi dětmi samotnými, ale také mezi personálem, jež olympiádu organizují.

6.2 Den otevřených dveří

Den otevřených dveří se již tradičně uskutečňuje před vánočními svátky. Celý den jsou k dispozici prostory školy, které je možno si prohlédnout, je možné informovat se o jednotlivých vzdělávacích programech, nabídce školy a jejích aktivitách. Jsou prezentovány výsledky práce žáků školy.

Den otevřených dveří je určen potenciálním zájemcům o vzdělávání a jejich rodičům, kteří si mohou důkladně prohlédnout prostředí školy, pohovořit si s pracovníky, vyzkoušet si pomůcky a dozvědět se potřebné informace, které jsou důležité při volbě vzdělávací cesty.

Akce je však určena také široké veřejnosti. Každý návštěvník si může prohlédnout školu a přesvědčit se o její činnosti. Během celého dne jsou předváděny výrobky, které děti ve škole sami vyrábí.

6.3 Vánoční akademie

Vánoční akademie se uskutečňuje pravidelně asi druhý týden v prosinci. Dějištěm konání bývá téměř vždy Slovácké divadlo v Uherském Hradišti. Akce je určena opět nejen žákům Základní školy speciální, ale všem školám a zařízením pečující o osoby s mentálním postižením. Organizátorem a hlavním podporovatelem je Společnosti pro podporu mentálně postižených.

Děti se svými paní učitelkami, vychovatelkami a jinými výchovnými pracovníky, kteří o ně pečují, pokud jsou umístěny v některém z domovů pro zdravotně postižené, nacvičí krátká vystoupení. Obvykle bývají tanečního, pěveckého či recitačního charakteru.

Z hlediště je sledují rodiče, sourozenci, prarodiče, známí a kamarádi. Vstupné je vždy dobrovolné a akce je určena široké veřejnosti, která se může na vlastní oči přesvědčit, že i lidé s postižením umí nacvičit a předvést kvalitní kulturní zážitek. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

6.4 Škola v přírodě

Škola v přírodě je oblíbeným zpestřením školního roku jak pro žáky Základní školy speciální, tak i pro paní učitelky a asistentky pedagoga, které děti na škole v přírodě doprovází.

Na pobyt v přírodě se žáci a pedagogové vypravují v jarních měsících. Místem pobytu bývají zajímavé přírodní lokality v okolí našeho regionu. V posledních letech to byly Luhačovice nebo obec Všemina.

Děti se seznamují s přírodou, s rostlinami, zvířaty a podmínkami života mimo město. Velkým zážitkem pro ně je také pobyt bez rodičů. V průběhu pobytu se chodí koupat, relaxují na sluníčku a zažívají nové dobrodružné situace. (Výroční zpráva školy, 2010/2011)

6.5 Canisterapie

Je známým faktem, že přátelství psa a dítěte má pozitivní vliv na duševní i tělesné zdraví dítěte. Dítě si prostřednictvím psa formuje také své sociální kompetence. Působení psa kladně rozvíjí bio – psycho – sociální jednotu jedince a to nejen jedince s postižením. Kladný vliv psa můžeme tedy pozorovat v oblasti biologické jako zlepšení spánku, motoriky, trávení, soustředění, posílení kardiovaskulárního systému.

V oblasti psychické, přítomnost psa u dítěte napomáhá relaxaci, psychickému uvolnění, zmírnění stresu a napětí, při hře se psem se zlepšuje také slovní zásoba dítěte, komunikační kompetence a komunikace se psem je pro dítě menším stresem, než komunikace s člověkem.

V oblasti sociální je pes partnerem dítěte, fungují mechanismy socializace, integrace a také empatie. (Karásková, Krausová, 2004)

Základní metodou canisterapie u nás je polohování. Představuje přímý fyzický kontakt mezi klientem a psem. Vždy je nutný dohled a asistence canisterapeuta. Polohování se velmi osvědčilo u osob se zdravotním postižením. Při této metodě postupně dochází ke zklidnění dechu klienta a synchronizace s dechem psa. Teplo, které ze psa vychází, přechází do těla klienta a tím uvolňuje spazmy. Energie, kterou v sobě pes má tak může plynule přecházet do organismu klienta. Rozeznáváme několik základních poloh: na zádech, na boku, v kleče. (Petrů, Karásková, 2008)

Při vzdělávání dětí na Základní škole speciální v Uherském Hradišti je velký důraz kladen na terapii. Jednou z nich je právě canisterapie. V pravidelném časovém intervalu dochází do školy canisterapeut se psem. Děti mají možnost relaxace, odpočinku i kontaktu se zvířetem.

Žáci se seznámí se psem, mohou se ho dotýkat, mazlit se s ním i si s ním hrát. Navazují tak kontakt k jinému objektu než je člověk a učí se utvářet postoje ke zvířatům.

Děti mají canisterapii velmi rády a vždy se na ni těší, protože je pro ně zajímavým zpestřením běžného vyučování a mohou si tak oddechnout od prostého „sezení v lavici“ a školních povinností.

Bohužel je tato terapie poměrně finančně náročná a tak nemůže být realizována v menších intervalech, což by bylo jistě daleko efektivnější. Canisterapii si plně hradí rodiče.

6.6 Muzikoterapie

Muzikoterapii můžeme zařadit do skupiny expresivních terapií. Hudba je důležitým prvkem života každého člověka, tedy i jedince se zdravotním postižením. Hudba zasahuje celou osobnost jedince. Rozvíjí hlavně estetické vnímání, smyslové vnímání, pohyb, vede ke zlepšení pozornosti, paměti a je důležitým prvkem pro rozvoj fantazie. Rytmus, tempo a melodie jsou důležitými faktory při rozvoji jemné i hrubé motoriky zdravotně postižených. Hudba a především melodie je také důležitá pro rozvoj řeči. Je prokazatelné, že mnoho dětí snadněji vyslovuje při zpěvu než při běžné mluvené řeči.

Hudební terapie má však smysl hlavně tehdy, má-li dítě samo potřebu takové činnosti a dělá-li mu radost. Muzikoterapie by měla vždy začít pozdravením, přivítáním, měla by obsahovat relaxaci jak na začátku, tak i na konci a měla by zahrnovat část aktivní, kdy jsou účastníci terapie osobně účastni na dané aktivitě. (Psychologické aspekty hudební výchovy, 2001)

„Při práci s dětmi a dospělými se speciálními vzdělávacími potřebami se vyplatí ve větší míře využívat hlavně kreativní a rytmické pohyby.

Je však třeba dobře zvážit vliv té které hry a případné kontraindikace. Řada muzikoterapeutických her má u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami skvělou odezvu, například hry s rytmem a hry s bicími nástroji u mentálně retardovaných.“ (Šímanovský, 1998, s. 34)

Další formou terapií, realizovanou na ZŠ speciální v Uherském Hradišti, je tedy muzikoterapie. Na školu pravidelně každý měsíc po dobu 6 měsíců dojíždí Dr. Holtzer.

Žáci si v rámci muzikoterapie mají možnost prohlédnout netradiční nástroje, mohou se podívat, jakým způsobem se na tyto nástroje hraje, a samozřejmě si hru na jednotlivé nástroje mohou také vyzkoušet. Lekce muzikoterapie trvá přibližně šedesát minut a vystřídá se při ní řada činností jak aktivních, tak pasivních. Oblíbenou činností žáků v rámci muzikoterapie je bubnování na africké bubny. Škola zakoupila pro žáky několik těchto afrických bubnů a bubnování na ně je realizováno i v rámci každodenního vyučování.

V letošním roce dochází realizovat muzikoterapii, nejen Dr. Holtzer, ale pravidelně dochází taky paní Mirka Veselá, díky níž se intervaly mezi jednotlivými lekci ještě zkrátily, a muzikoterapie probíhá celý školní rok.

Také muzikoterapie je však finančně poměrně nákladná a proto si ji musí plně hradit rodiče.

6.7 Bazální stimulace

Bazální stimulace je v členských zemích Evropské unie uznávanou a čím dál častěji používanou metodou využívanou jak v ošetrovatelské péči, tak i jako speciálněpedagogickou metodu. Je to koncept, který podporuje lidské myšlení a je založen na pohybu, komunikaci a vnímání a jejich úzkém propojení. Snaží se o cílenou stimulaci smyslových orgánů. Bazální stimulace respektuje jednotlivá vývojová období schopnosti vnímat vjemy a okolí, ve kterých se člověk právě nachází.

Somatická stimulace – umožňuje klientovi vnímat jeho tělo, jeho tělesné procesy a vjemy ze svého těla. Naučit se vnímat své tělo je předpoklad pro vnímání také okolního světa. Velmi důležitá je tedy zkušenost se svým tělem.

Druhy somatické stimulace:

- Somatická stimulace zklidňující
- Somatická stimulace povzbuzující
- Neurofyziologická stimulace
- Symetrická stimulace
- Rozvíjející somatická stimulace
- Diametrální stimulace

- Polohování „hnízdo“
- Polohování „mumie“
- Kontaktní dýchání
- Masáž stimulující dýchání (Friedlová, 2007)

Bazální stimulace je na Základní škole speciální velmi důležitým prvkem, který doplňuje výchovně vzdělávací proces a dává možnost relaxace během edukace. Bazální stimulace je do výuky zapojována jedenkrát týdně, v rámci předmětu, Zdravotní tělesná výchova. Je využívána pro relaxační a terapeutické účinky. V každé třídě je vybaven kout, kde je možné bazální stimulaci provádět. Také pedagogičtí pracovníci byli odborně proškoleni v oblasti bazální stimulace a to tak, aby ji mohli efektivně aplikovat na žáky vzdělávané na Základní škole speciální.

7 Metodika shromažďování dat

7.1 Definování cíle

Důležitým momentem vytvoření každé práce je stanovení výzkumných cílů a zhodnocení, zda jsou cíle relevantní. Pokládáme si otázku, pro koho jsou cíle vytyčeny, pro koho budou užitečné a zda jsme daných cílů schopni dosáhnout. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

Cílem bakalářské práce, bylo zjištění postojů rodičů ke vzdělávání jejich dětí na Základní škole speciální v Uherském Hradišti. Zjistit, jakým způsobem rodiče vnímají kvalitu výuky na dané škole, kvalifikovanost vyučujících, spokojenost s vybaveností školy, s komunikací mezi školou a rodiči, snahu rodičů podílet se na dění ve škole a na vzdělávání jejich dětí. Zaměřovali jsme se také na zjištění toho, zda jsou rodiče spokojeni s tím, jakým způsobem je připravováno jejich dítě na další vzdělávání a další nejen profesní život.

7.2 Analýza dokumentů

„Komplexní výzkum se prostě neobejde bez spojení historických, logických, genetických, srovnávacích, typologických a dalších aspektů na základně všestranných a co nejhlubších analýz zkoumané oblasti, na které potom navazuje experimentální či jiné výzkumné ověření a vytváření nezbytných syntéz. Analýza umožňuje lépe poznat stav věci, objevovat nové fakty a souvislosti, uvědomovat si významné části a celek, zkoumat příčiny a další souvislosti, odkrývat a formulovat zákonitosti.“ (Horák, Chráska, 1989, s. 39)

Informace týkající se školy, vzdělávacích dokumentů, činnosti školy, akcí školy jsme získávali především z internetových stránek Základní školy speciální v Uherském Hradišti, z výroční zprávy školy za školní rok 2010/2011, z kronik školy a z osobních konzultací s ředitelem školy, Mgr. Karlem Zerzáněm, zástupkyní ředitele školy a statutární zástupkyní, Mgr. Olgou Budíkovou a dalšími pracovníky školy. Další informace jsme získávali také z odborné literatury.

7.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Základní vzorek tvořili rodiče dětí vzdělávaných na Základní škole speciální v Uherském Hradišti. Ve školním roce 2011/2012 navštěvuje Základní školu speciální

celkem 53 žáků. Osloven byl vždy pouze jeden z rodičů dítěte. Základní vzorek tedy tvoří 53 respondentů.

Respondenti byli osloveni formou dotazníku, který jim byl předložen třídní učitelkou, a byli požádáni o vyplnění dotazníku.

7.4 Metoda sběru dat

Dotazníková metoda je velmi rozšířená a oblíbená, v sociologických výzkumech přímo tradiční. Lze jej považovat za druh písemného dotazování. Dotazníků rozeznáváme několik druhů:

- Volný (nestrukturovaný) dotazník, je takový, kdy respondentovi je předloženo pouze téma a své odpovědi uvádí volně
- Polostrukturovaný dotazník je takový, kdy je respondentovi předložen soubor témat či otázek a dotazovaný na ně může odpovídat v libovolném pořadí.
- Strukturovaný dotazník představuje podobu formuláře, kde jsou otázky dány v určitém pořadí a respondent má na ně odpovědět. (Reichel, 2009)

Pro získání potřebných výzkumných informací, jsme použili právě metodu dotazníku. Dotazník můžeme charakterizovat jako prostředek pro zkoumání mínění lidí o předem daných jevech. Jevy, které se rozhodneme zkoumat, se z pohledu jedince mohou vztahovat buď k vnějším, nebo vnitřním dějům. Dotazník se respondentům předkládá vždy v tištěné podobě. Skládá se z jednotlivých otázek, které mohou být otevřené, uzavřené, dichotomické, polynomické výběrové, polynomické výčtové, polynomické stupnicové. (Horák, Chráska, 1983)

Dotazník, který jsme za účelem vypracování bakalářské práce předložili, se skládal z otázek otevřených, uzavřených a dichotomických.

Otevřené otázky jsou takové, na které mohou respondenti volně odpovídat. Je dán pouze předmět, ke kterému je požadována odpověď. Avšak právě volnost odpovědí a tedy i jejich různorodost se mohou stát největší obtíží při vyhodnocování dotazníku. (Horák, Chráska, 1989)

V dotazníku, který byl předložen respondentům za cílem získání dat pro výzkum naší bakalářské práce, se nacházely celkem tři otevřené otázky. Týkaly se ochoty rodičů spolupracovat se školou, toho, zda jim byla nabídnuta možnost spolupráce se školou a zjištění, které informace týkající se školy a vzdělávání žáků rodiče nejvíce postrádají.

V úvodu byli respondenti seznámeni s dotazníkem, s cílem výzkumu, k čemu budou získané informace sloužit.

Uzavřené otázky jsou ty, které dávají respondentovi nabídku odpovědi. Nespornou výhodou tohoto druhu otázek je jejich vyhodnocování a pro samotné respondenty i jednoduchost odpovědi. Nevýhodou však zůstává fakt, že odpověď respondentů je okleštěna od jejich vlastního vyjádření se. (Horák, Chráska, 1989)

Uzavřených otázek bylo ve výzkumném dotazníku použito celkem osm. Zaměřovaly se především na hodnocení kvality výuky, kvalifikaci pedagogických pracovníků, přístup pedagogických pracovníků k žákům školy, kvalitu vybavení, množství domácích úkolů, kolik času věnují přípravě na školní vyučování a jak vidí budoucnost svých dětí.

Otázky dichotomické jsou takové, které mají dvě navzájem se vylučující odpovědi (například ano, ne). (Horák, Chráska, 1983)

Celkem byly v dotazníku použity čtyři dichotomické otázky. Týkaly se toho, zda dítě navštěvuje školní družinu, zájmový kroužek, zda škola a její pracovníci poskytují rodičům dostatečné množství informací o možnostech rozvoje jejich dítěte po ukončení školní docházky a zda spolupracují s učitelkou při vzdělávání jejich dítěte.

Dotazník, který byl určen rodičům dětí vzdělávaných na Základní škole speciální v Uherském Hradišti, se skládal z úvodu, ve kterém byli rodiče seznámeni s důvodem vyplňování dotazníku, jak bude naloženo se získanými daty a dále se skládal z patnácti samostatných otázek, které byly rozděleny do několika oblastí.

První oblast se zaměřovala na získání údajů o tom, jak rodiče hodnotí školu, kvalitu výuky, vybavení školy a odbornost personálu pečujícího o výchovu a vzdělávání jejich dětí.

Další oblast otázek byla zaměřena na to, jakým způsobem se rodiče sami snaží o rozvoj svých dětí (jestli navštěvují školní družinu, zájmové kroužky).

Třetí oblastí byli otázky, zaměřující se na zjištění toho, jak rodiče vidí budoucnost svých dětí, zda Základní škola speciální poskytuje rodičům dostatek informací o dalších možnostech vzdělávání a rozvoje jejich dětí a jsou-li ochotni spolupracovat na zlepšení kvality vzdělávání žáků Základní školy speciální v Uherském Hradišti.

7.5 Stanovení hypotéz

Stanovení hypotéz je taktéž důležitou fází výzkumného procesu. Záleží na formulaci a zdůvodnění výzkumného problému.

Hypotézy jsou důležité pro usnadnění výběru metody řešení a pomáhá výzkumníkovi neustále se držet daného problému. Své místo ve výzkumu mají také mylné hypotézy.

Hypotézu je zapotřebí formulovat jasně a výstižně, krátce. Hypotéza je předpoklad, domněnka, tušení. (Horák, Chráska, 1989)

Hypotéza č. 1: Z 80 % rodičů považuje výuku na Základní škole speciální za velmi kvalitní.

Hypotéza č. 2: Alespoň polovina dotazovaných považuje vybavení školy za vyhovující.

Hypotéza č. 3: Více jak 90 % rodičů nepostrádá žádné informace týkající se rozvoje jejich dítěte

Hypotéza č. 4: Základní škola speciální připravuje podle 40 % rodičů své žáky k dalšímu vzdělání dostatečně.

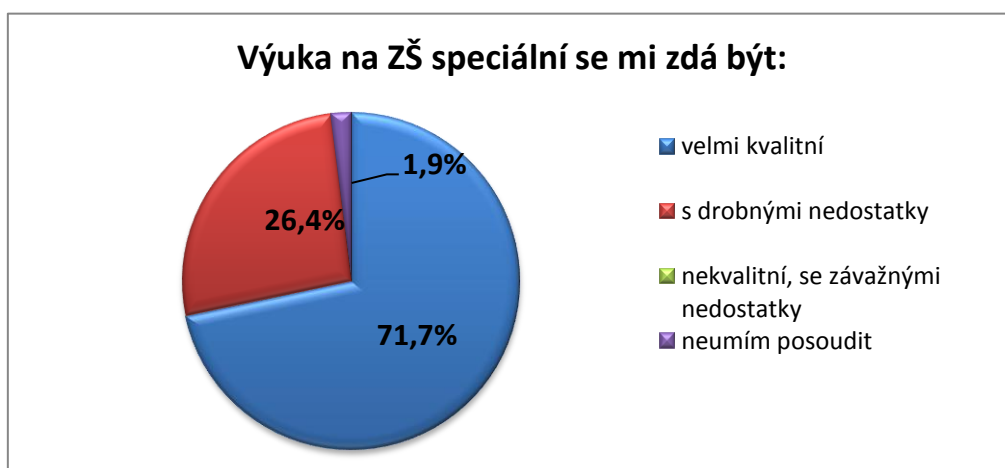
8 Analýza a interpretace výzkumu

8.1 Kvalita Základní školy speciální

V úvodu dotazníku jsme zvolili otázky, týkající se kvality výuky na Základní škole speciální, kvalifikovanosti a profesionality pracovníků.

Na otázku zaměřující se na výuku na ZŠ speciální, odpovědělo 71,7 % rodičů, že je velmi kvalitní. Tento výsledek lze považovat za fakt, že rodiče jsou s kvalitou a úrovní výuky na Základní škole speciální spokojeni. 26,4 % rodičů hodnotilo kvalitu výuky s drobnými nedostatky. Lze tedy předpokládat, že tito rodiče by na škole rádi uvítali změny, které by vedly ke zkvalitnění výuky. Zbýlých 1,9 % dotazovaných volilo variantu neumím posoudit.

Graf 3. Výuka na ZŠ speciální

Respondenti, kteří hodnotili kvalitu výuky výběrem možnosti velmi kvalitní, odpověděli na otázku týkající se kvalifikovanosti pedagogických pracovníků výběrem možnosti vysoce kvalifikovaní. Z toho lze usuzovat, že kvalita výuky na Základní škole speciální úzce souvisí s kvalifikovaností personálu, protože na otázku související s kvalifikací pedagogů a pedagogických pracovníků odpovědělo 94,3 % dotazovaných volbou vysoce kvalifikovaní, což lze vidět na níže uvedených grafech. Dalších 3,8 % respondentů vybrali možnost přiměřeně kvalifikovaní a zbylé 1,9 % respondentů označilo možnost neumím posoudit.

Graf 4. *Pedagogové a pedagogičtí pracovníci působící na ZŠ speciální jsou*

S otázkou číslo dvě, kvalifikovanost pedagogických pracovníků, souvisela také otázka číslo tři, zabývající se přístupem pedagogických pracovníků k dětem vzdělávaným na ZŠ speciální

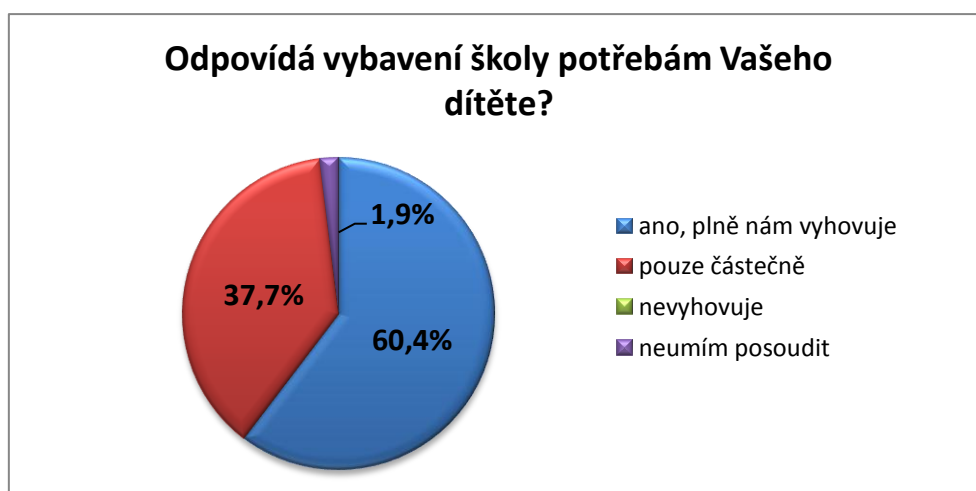
81,1 % rodičů považuje přístup pedagogických pracovníků za kladný a citlivý (viz graf 5). Lze usuzovat, že to může úzce souviset s odborností pedagogů působících na škole. 17,0 % rodičů volilo možností profesionální, s určitým odstupem. Tento výsledek byl pro mě, vzhledem k výsledku předchozí otázky, na kterou celých 94,3 % respondentů odpovědělo výběrem možnosti, že jsou pedagogičtí pracovníci vysoce kvalifikovaní, poměrně zarážející. Předpokládala bych, že kvalifikovanost pedagogických pracovníků, která je tedy dle rodičů vysoká, bude jasným důkazem kladného a citlivého přístupu. Zbýlých 1,9 % rodičů odpovědělo možností neumím posoudit.

Graf 6. *Přístup pedagogů a pedagogických pracovníků*

Otázkou číslo čtyři jsem se snažila zjistit, jestli je vybavení školy dle názoru rodičů odpovídající specifickým potřebám jejich dítěte. 60,4 % rodičů odpovědělo, že jim vybavení plně vyhovuje. Dalších 37,7 % rodičů odpovědělo, že jim vybavení školy vyhovuje pouze částečně. Vybavenost speciálními pomůckami ovlivňuje kvalitu výuky a proto je i tento výsledek překvapivý, neboť na otázku související s kvalitou výuky odpověděla drtivá většina rodičů, že výuku hodnotí jako velmi kvalitní (viz graf 3) Očekávala bych tedy, že rodiče budou více spokojeni také s vybavením školy.

Graf 7 Vybavenost školy

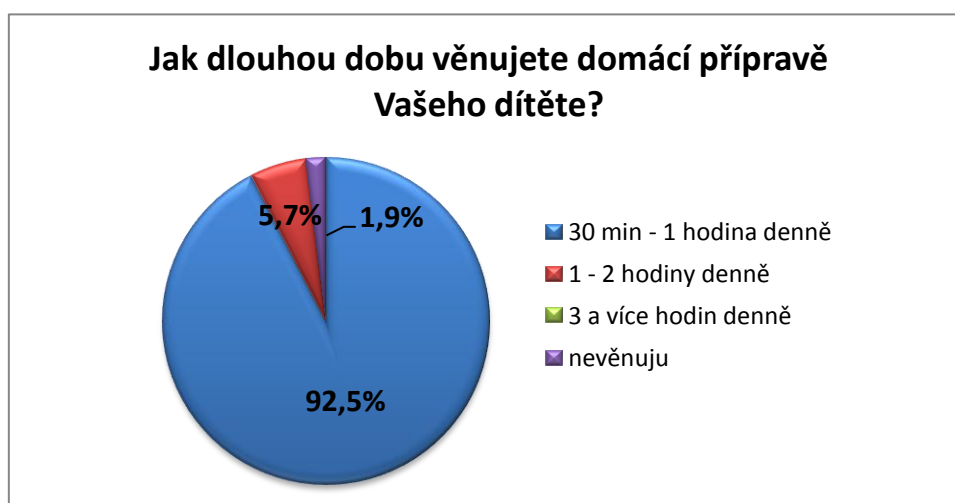
8.2 Příprava žáků na budoucí život

První dvě otázky toho bloku, tedy otázka číslo pět a šest, souvisely s náročností domácí přípravy. Na otázku číslo pět, která se zaměřovala na množství domácích úkolů, odpovědělo 98,1 % respondentů výběrem možnosti dostačující, přiměřené (viz graf 8). Zároveň na otázku číslo šest, zaměřující se na dobu, kterou rodiče s dětmi věnují domácí přípravě, odpovědělo 92,5 % dotazovaných, že jim stačí 30 minut až 1 hodina na splnění domácích úkolů a přípravy na vyučování (viz obr. č. 8.6). 1,9 % rodičů uvedlo, že se jim zdá být množství domácích úkolů nedostatečné a stejné procento dotazovaných, tedy 1,9 %, se domácí přípravě svých dětí nevěnuje vůbec. Zbylých 5,7 % věnuje domácí přípravě jednu až dvě hodiny denně.

Graf 8 Množství domácích úkolů

Graf 9 Doba věnovaná domácí přípravě

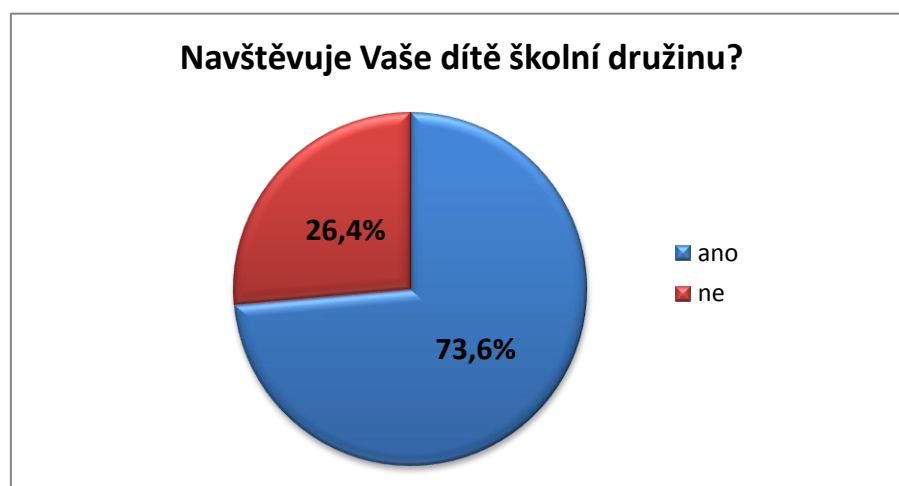

Další z okruhů otázek byl zaměřen na školní družinu a zájmové kroužky. Cílem těchto dvou otázek bylo zjistit, jak tráví děti volný čas a jestli rodiče mají zájem, aby jejich dítě trávilo svůj volný čas efektivně a zda mají sami potřebu rozvíjet své dítě, nad rámec školy a podílet se na mimoškolní činnosti.

26,4 % z dotazovaných uvedlo, že jejich dítě nenavštěvuje školní družinu (viz graf 9). Důvodem bylo v jednom případě to, že matka je v domácnosti, v dalším případě byl nevyhovující zdravotní stav dítěte, trpí častými epileptickými záchvaty. Zbylých 73,6 % respondentů uvedlo, že jejich dítě školní družinu navštěvuje. Zájmový kroužek mimo školní vyučování navštěvuje pouhých 5,7 % dětí (viz graf 10). Ve většině případů se jedná o hippoterapii. Dalších 94,3 % dětí žádný zájmový kroužek nenavštěvuje. Z tohoto výsledku můžeme vidět, že rodiče dětí, které navštěvují školní družinu, ji považují za

dostatečnou pro celkový rozvoj svého dítěte a nevyužívají možnosti umístění svého dítěte do jiných zájmových aktivit mimo školu. Další možností je, že své dítě nechávají ve školní družině a o jeho další rozvoj pečují i mimo školu tím, že dítě navštěvuje hippoterapii. Musíme také počítat s možností, že někteří rodiče své dítě neposílají ani do školní družiny a dítě nenavštěvuje ani žádný zájmový kroužek mimo školní vyučování.

Graf 9 Školní družina

Graf 10 Zájmové kroužky

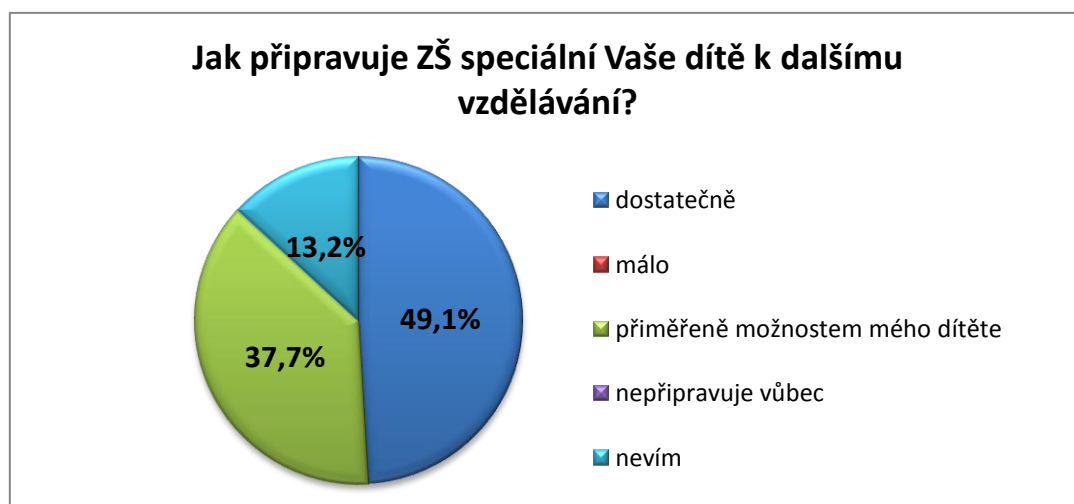

8.3 Budoucnost dětí

K této problematice se vztahovaly otázky dotazníku číslo 9 a 12. Cílem těchto otázek bylo zjištění, jak si rodiče představují budoucnost svého dítěte a jak děti na budoucnost škola připravuje. 49,1 % rodičů se domnívá, že škola žáky připravuje dostatečně k dalšímu vzdělávání (viz graf 11). Zároveň však 9,4 % rodičů uvedlo, že své

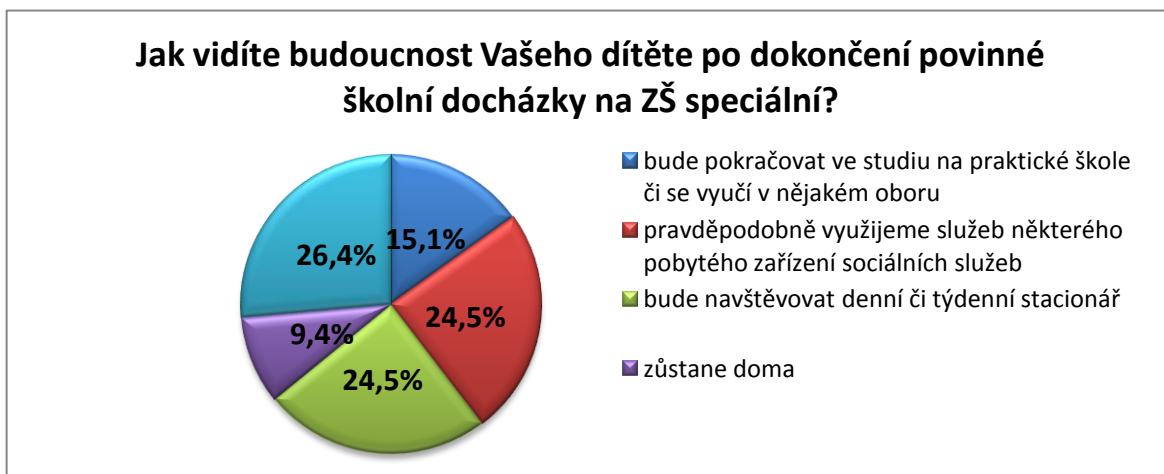
dítě po dokončení docházky ponechá doma a nebude dále navštěvovat žádné ze školských institucí (viz graf 12). Zarážejících 26,4 % rodičů ještě vůbec nepřemýšlelo o tom, co bude jejich dítě po absolvování Základní školy speciální dělat. To možná souvisí s tím, že rodiče neví, jak škola připravuje jejich dítě na další vzdělávání, jak uvedlo 13,2 % rodičů. Dalších 37,7 % rodičů je toho názoru, že škola připravuje k dalšímu vzdělávání jejich dítě podle možností dítěte.

Graf 11 Školní příprava žáků k dalšímu vzdělávání

24,5 % rodičů umístí své dítě po dokončení školní docházky do některého z denních či týdenních stacionářů. Poměrně vysoké procento dotazovaných počítá s možností, že své dítě umístí do pobytového zařízení sociálních služeb, uvedlo to 24,5 % rodičů. Jen 15,1 % respondentů chce, aby jejich dítě dále pokračovalo ve vzdělávání a studovalo na některé z praktických škol, či se vyučilo v oboru.

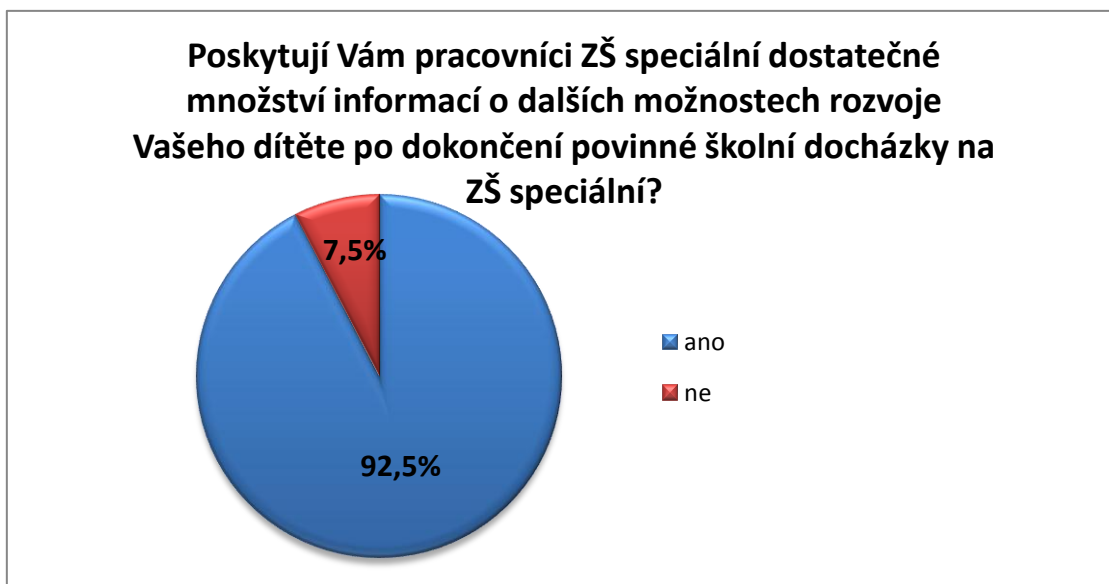
Graf 12 *Budoucí život žáků*

Cílem otázek číslo 10 a 11 bylo zjištění, jestli škola poskytuje rodičům dostatečné množství informací o možnostech dalšího rozvoje jejich dítěte po dokončení povinné školní docházky na Základní škole speciální a které informace rodiče nejvíce postrádají.

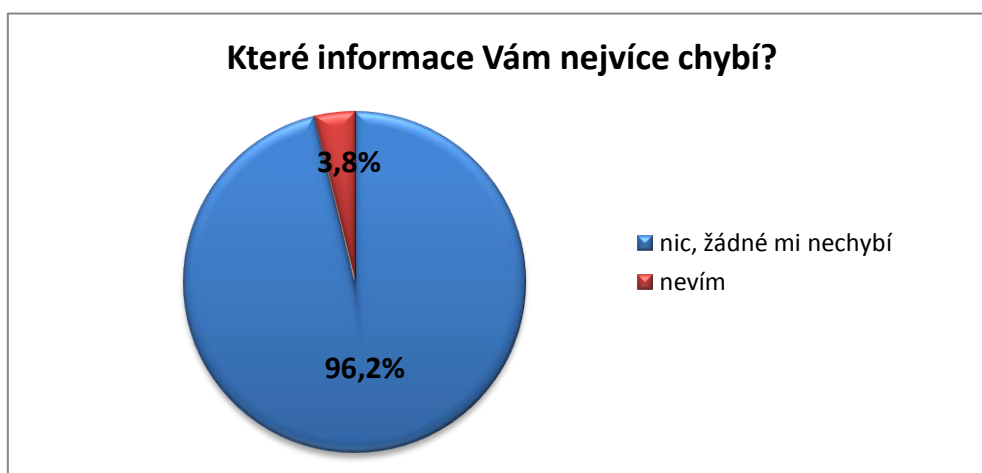
92,5 % rodičů si myslí, že je škola dostatečně informuje o dalších možnostech ve vzdělávání jejich dítěte a 96,2 % z dotazovaných žádné informace týkající se budoucnosti jejich dítěte nepostrádá.

Graf 13 *Množství informací*

Avšak 7,5 % respondentů nějaké informace postrádá (viz graf 13). Tito rodiče však nedokázali blíže specifikovat, které informace jim nejvíce chybí a proto volili možnost nevím. Odpovědělo tak 3,8 % z dotázaných (viz graf 14)

Graf 14 Chybějící informace

8.4 Spolupráce rodičů se školou

Předmětem této oblasti otázek bylo zjištění, zda rodiče aktivně spolupracují se školou při vzdělávání jejich dítěte a zda o tuto spolupráci vůbec mají zájem.

Vysoké množství rodičů, 90,6 %, uvedlo, že byli osloveni učitelkou, aby spolupracovali na školní i mimoškolních aktivitách (viz. graf 15).

Graf 15 Nabídka spolupráce

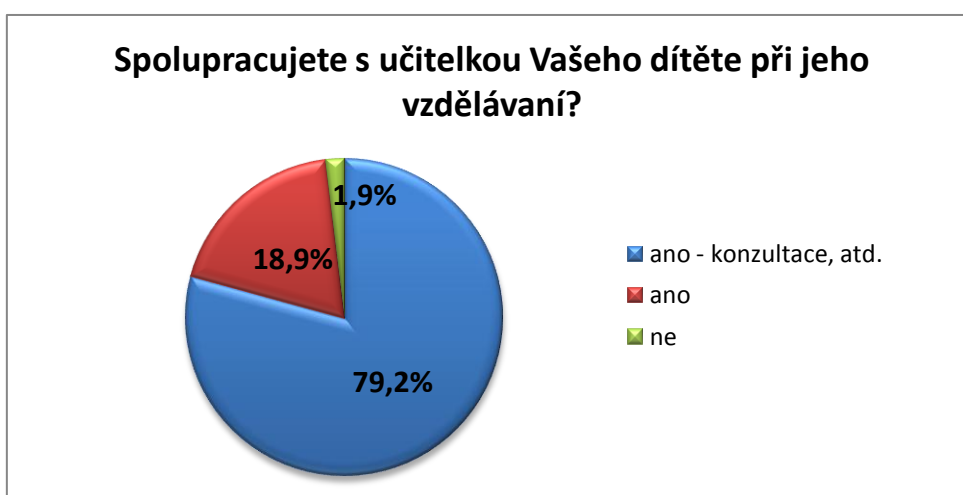

79,2 % z dotázaných také uvedlo, že spolupracuje se školou při vzdělávání svého dítěte. Jako konkrétní spolupráci nejčastěji udávali konzultace, vzájemná výměna informací, zájem o to, jak jejich dítě prospívá, konzultace toho, co je pro jejich dítě nejvhodnější a nejlepší.

Dalších 18,9 % rodičů udalo, že sice spolupracují, ale neuvedlo jak konkrétně (viz graf 16). Což je poněkud zařážející, protože pokud rodič aktivně spolupracuje se školou na vzdělávání svého dítěte, měl by být schopen uvést jak takto činí. Pouhých 1,9 % z tázaných uvedlo, že se školou nespolupracuje vůbec. To možná může souviset s faktem, že 9,4 % respondentů uvedlo, že nebyli osloveni učitelkou, aby se podíleli a spolupracovali při vzdělávání jejich dítěte, ale také s tím, že 24,5 % z dotazovaných uvedlo, že nemá zájem se podílet ani na zlepšování kvality výuky a vzdělávání žáků na Základní škole speciální (viz graf 17).

Potenciál pro zlepšování kvality vzdělávacího procesu na Základní škole speciální za spolupráce rodičů je ale i tak velký, protože 75,5 % z tázaných uvedlo, že má zájem podílet se na zlepšování výuky a její kvality.

Graf 16 *Spolupráce rodičů*

Graf 17 *Zájem rodičů*

8.5 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: Z 80 % rodičů považuje výuku na Základní škole speciální za velmi kvalitní.

Na zjišťování kvality výuky na Základní škole speciální se zaměřovala otázka číslo jedna. Za velmi kvalitní považuje výuku pouze 71,7 % rodičů. 26,4 % rodičů si myslí, že výuka má drobné nedostatky a 1,9 % z tázaných odpovědělo, že nedokáže posoudit. Hypotéza se tedy na základě výzkumu **nepotvrdila**, protože za velmi kvalitní považuje výuku méně než 80 % rodičů.

Hypotéza č. 2: Alespoň polovina dotazovaných považuje vybavení školy za vyhovující.

Na vybavenost školy se zaměřovala otázka číslo čtyři. 37,7 % z dotazovaných si myslí, že vybavení školy odpovídá potřebám jejich dítěte pouze částečně. 1,9 % toto neumí posoudit a celých 60,4 % rodičů považuje vybavení školy za vyhovující, a tudíž se tato hypotéza **potvrdila**.

Hypotéza č. 3: Více jak 90% rodičů nepostrádá žádné informace týkající se rozvoje jejich dítěte

Z otázky číslo deset vyplynulo, že 92,5 % rodičů žádné informace týkající se dalšího rozvoje jejich dítěte po dokončení povinné školní docházky na Základní škole speciální nepostrádají. Pouhé 7,5 % informace postrádá, avšak jak vyplynulo z otázky číslo jedenáct, nejsou schopni blíže specifikovat, které informace jim nejvíce chybí. Tuto hypotézu tedy **přijímáme**.

Hypotéza č. 4: Základní škola speciální připravuje podle 40 % rodičů své žáky k dalšímu vzdělání dostatečně.

Tato hypotéza se **potvrdila**, protože 49,1 % rodičů se domnívá, že škola jejich děti připravuje na další vzdělávání dostatečně. Vyplyvá to z otázky číslo dvanáct. Na tuto otázku odpovědělo dalších 37,7 % z tázaných, že škola připravuje své žáky na další vzdělávání přiměřeně jejich možnostem a zbylých 13,2 % dotazovaných to nedokáže posoudit.

Závěr

Cílem bakalářské práce, bylo zjištění postojů rodičů ke vzdělávání jejich dětí, na Základní škole speciální v Uherském Hradišti. Zjistit, jakým způsobem rodiče vnímají kvalitu výuky na dané škole, kvalifikovanost vyučujících, spokojenost s vybaveností školy, s komunikací mezi školou a rodiči, snahu rodičů podílet se na dění ve škole a na vzdělávání jejich dětí. Zaměřovali jsme se také na zjištění toho, zda jsou rodiče spokojeni s tím, jakým způsobem je připravováno jejich dítě na další vzdělávání a další, nejen profesní, život.

Ze zjištěných výsledků realizovaného výzkumu vyplývá, že drtivá většina rodičů je s kvalitou a úrovní školy jako takové spokojená. Přesto jsou však drobné nedostatky, které se rodičům nelíbí a uvítali by změnu. Takovým nedostatkem je například malá informovanost rodičů o dalších možnostech vzdělávání jejich dětí povinné školní docházky na Základní škole speciální. Bylo by dobré, kdyby se škola zamyslela nad možností organizovat besedy se zástupci jednotlivých škol a organizací, které by jim nabídli své služby. Dále by bylo dobré, podrobněji seznámit pedagogy s organizacemi v celém Zlínském kraji, jejichž služby by mohly po ukončení docházky na Základní školu speciální využívat. Jedním z nedostatků, které rodiče uvedli také je, že škola, či nedostatečně připravuje své žáky na další vzdělávání. To do jisté míry jistě souvisí s informovaností pedagogického sboru v této oblasti. Výuka by se tedy mohla více zaměřovat na konkrétní požadavky daných organizací, které by žáci mohli po dokončení povinné školní docházky navštěvovat.

Z realizovaného výzkumu však také vyplývá, že rodiče sami nemají příliš velký zájem a tudíž ani iniciativu rozvíjet své děti v jejich volném čase, například formou účasti dětí v některém ze zájmových útvarů, kterých je v Uherském Hradišti dle našeho názoru dostatečné množství. 94,3 % dotazovaných uvedlo, že jejich dítě nenavštěvuje žádný ze zájmových kroužků. K tomu, aby tedy děti vzdělávané na Základní škole speciální měly lepší přípravu na budoucí život, je nutná také zaangažovanost rodičů a efektivní rozvíjení jejich dětí ve volném čase mimo školní vyučování.

Vybavenost školy speciálními pomůckami považují rodiče za dostatečné, avšak některým rodičům, konkrétně tak odpovědělo 37,7 % z dotázaných, se zdá být vybavení

vyhovující pouze částečně. To je možná dáno faktem, že škola sídlí v nevyhovující budově, která by potřebovala rozsáhlou rekonstrukci.

Kvalifikovanost vyučujících hodnotili rodiče velmi vysoko, což je pozitivní fakt a zvyšuje to také kvalitu celé školy.

Pokud chce i nadále škola udržet vysokou kvalitu výuky a školy celkově, měla by se zamyslet nad nedostatky, které tento výzkum odhalil. Na odstranění těchto nedostatků je třeba systémově pracovat a více zapojit také rodiče. Je nutné aktivizovat zájem rodičů o vzdělávání a přípravu jejich dětí na další život. K tomu by mohlo přispět častější zapojování rodičů, například do projektů realizovaných na škole.

Škola by si mohla pravidelně dělat mezi rodiči drobný anonymní průzkum, který by poukazoval na to, co je ještě třeba zlepšit a co je již naopak plně podle představ a přání rodičů.

Doufáme, že i předložený výzkum, který byl na Základní škole speciální realizován, přispěje k ještě větší spokojenosti rodičů s kvalitou školy a škola tak zvýší svou prestiž.

Seznam použité literatury

1. FITZNEROVÁ, I. 2010 *Máme dítě s handicapem*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-807367-663-6.
2. FRANIOK, P. 2001. Specifický model muzikoterapie a jeho využití u mentálně retardovaných. In *Psychologické aspekty hudební výchovy. Sborník z konference*. Olomouc: UP PedF, ISBN 80 - 244 - 0405.
3. FRIEDLOVÁ, K. 2007. *Bazální stimulace v základní ošetrovatelské péči*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-247-1314-4.
4. HÁJEK, B. a kol. 2007. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-233-1.
5. HORÁK, F., CHRÁSKA, M. 1983. *Metodologie pedagogiky*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, ISBN neuvedeno.
6. HORÁK, F., CHRÁSKA, M. 1989., *Úvod do metodologie pedagogického výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství Praha, ISBN neuvedeno.
7. JANKŮ, K. 2010. *Využívání metody snoezelen u osob s mentálním postižením*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, ISBN 978-80-7368-915-5.
8. KARÁSKOVÁ, V., KRAUSOVÁ, A. 2004. *Pes a dítě s mentálním postižením*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, ISBN 80-244-0953-4.
9. KREJČÍŘOVÁ, O. 2004. *Speciální pedagogika mentálně postižených*. In: RENOTIÉROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. *Speciální pedagogika*. Olomouc: UP, ISBN 80-239-1642-4
10. LUDÍKOVÁ, L. a kol. 2005. *Kombinované vady*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 80-244-1154-7.
11. MATĚJČEK, Z. 2001. *Psychologie nemocných a zdravotně postižených*. Vyd. 3. Jinočany: H&H, ISBN 80-86022-92-7.
12. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. 2001. Vyd. 1. Praha: Tauris, ISBN 80-211-0372-8.

13. PÁVKOVÁ, J., B. HÁJEK. a kol. 2003. *Školní družina*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 80-7178-751-5.
14. PETRŮ, G a KARÁSKOVÁ, V. 2008. *Edukační aspekty canisterapie*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, ISBN 978-80-244-1957-2.
15. *Rámcový vzdělávací program: pro obor vzdělání základní škola speciální*. 2008. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, ISBN neuvedeno
16. *Rámcový vzdělávací program: s přílohou upravující vzdělání žáků s lehkým mentálním postižením*. 2005. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, ISBN neuvedeno
17. REICHEL, J. 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-3006-6.
18. RENOTIÉROVÁ, M; LUDÍKOVÁ, L. 2006. *Speciální pedagogika*. Vyd. 2. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 80-244-0873-2.
19. SOVÁK, M. 2000. *Defektologický slovník*. Vyd. 3. Jinočany: Nakladatelství H&H, ISBN 80-86022-76-5.
20. ŠVARCOVÁ, I. 2000. *Mentální retardace*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 80-7178-506-7.
21. ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. a kol. 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 978-80-7367-313-0.
22. ŠIMANOVSKÝ, Z. 1998. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 80-7178-264-5.
23. THOROVÁ, K. 2006. *Poruchy autistického spektra*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 80-7367-091-7.
24. VALENTA, M, MÜLLER, O. 2003. *Psychopedie : teoretické základy a metodika*. Vyd. 1. Praha: PARTA, s. r. o, ISBN 80-7320-039-2.
25. VÍTKOVÁ, M. a kol. 1998. *Integrativní speciální pedagogika*. Vyd. 1. Brno: Paido, ISBN 80-85931-51-6.

Internetové zdroje:

26. Rámcový vzdělávací program – Základní škola speciální [online]. 2009[cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-s>
27. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online].2007 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-zv>
28. www.zsmssuh.cz
29. Výroční zpráva školy za školní rok 2010 [online]. 2011 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z:
http://zsmssuh.websnadno.cz/vyrocní_zprava_skoly_za_skolni_rok_2010_2011.pdf

Legislativa:

30. Vyhláška 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Seznam zkratk

Č.	číslo
IQ	intelligenční kvocient
Mgr.	magistr
MŠ	mateřská škola
Např.	například
UH	Uherské Hradiště
ZŠ	Základní škola

Seznam příloh

Příloha č. 1: Budova Základní školy speciální v Uherském Hradišti

Příloha č. 2: Dotazník

Příloha č. 3: Základní výsledky analýzy

Příloha č. 1: Budova Základní školy speciální Uherské Hradiště

Příloha č. 2: Dotazník

DOTAZNÍK

Vážení rodiče,

jsem studentkou třetího ročníku bakalářského studia na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, obor Speciální pedagogika pro 2. stupeň základních a středních škol a výchova ke zdraví, a chtěla bych Vás požádat o vyplnění mého dotazníku, který mi bude sloužit ke zpracování bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní a veškeré získané údaje budou použity pouze za účelem vypracování mé práce.

Při vyplňování označte prosím vždy jen jednu odpověď.

Předem Vám děkuji za ochotu a čas strávený při vyplňování dotazníku.

Alena Mazůrková

1. Výuka na ZŠ speciální se mi zdá být:

- Velmi kvalitní
- S drobnými nedostatky
- Nekvalitní, se závažnými nedostatky

2. Pedagogové a pedagogičtí pracovníci působící na ZŠ speciální jsou:

- Vysoce kvalifikovaní
- Přiměřeně kvalifikovaní
- Nedostatečně kvalifikovaní

3. Přístup pedagogů a pedagogických pracovníků k Vašemu dítěti je

- Kladný a citlivý
- Profesionální s určitým odstupem
- Necitlivý

4. Odpovídá vybavení školy potřebám Vašeho dítěte?

- Ano, plně nám vyhovuje
- Pouze částečně

Nevyhovuje

5. Množství domácích úkolů, které dostávají žáci na ZŠ speciální se mi zdá být:

Dostačující, přiměřené

Přehnané

Nedostatečné

6. Jak dlouhou dobu věnujete domácí přípravě Vašeho dítěte?

30min – 1 hodina denně

1 – 2 hodiny denně

3 a více hodin denně

7. Navštěvuje Vaše dítě školní družinu? Pokud ne, prosím uveďte důvod.

Ano

Ne .....

8. Navštěvuje Vaše dítě nějaký zájmový kroužek mimo školní vyučování? (např. ZUŠ, Dům dětí a mládeže, Jamaha apod.)

Ano.....

Ne

9. Jak vidíte budoucnost Vašeho dítěte po dokončení povinné školní docházky na ZŠ speciální?

pokračovat ve studiu na praktické škole či se vyučí v nějakém oboru

Pravděpodobně využijeme služeb některého pobytého zařízení sociálních služeb

Bude navštěvovat denní či týdenní stacionář

Zůstane doma

Nevím, ještě jsme o této otázce nepřemýšleli

10. Poskytují Vám pracovníci ZŠ speciální dostatečné množství informací o dalších možnostech rozvoje Vašeho dítěte po dokončení povinné školní docházky na ZŠ speciální?

Ano

Ne

11. Které informace Vám nejvíce chybí?

.....

12. Jak připravuje ZŠ speciální Vaše dítě k dalšímu vzdělávání?

Dostatečně

Málo

Přiměřeně možnostem mého dítěte

Nepřipravuje vůbec

Nevím

13. Byli jste oslovení školou/učitelkou Vašeho dítěte, aby jste spolupracovali na školních či mimoškolních/volnočasových aktivitách?

.....

14. Máte zájem spolupracovat se školou při zlepšování vzdělávání žáků na dané škole?

.....

15. Spolupracujete s učitelkou Vašeho dítěte při jeho vzdělávání?

Ano

Jak?.....

Ne

Proč? .....

Příloha č. 3: Základní výsledky analýzy

Příloha č. 3/1: Kvalita výuky na Základní škole speciální (otázka č. 1)

1. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
velmi kvalitní	38	71,7%
s drobnými nedostatky	14	26,4%
nekvalitní, se závažnými nedostatky	0	0,0%
neumím posoudit	1	1,9%

Příloha č. 3/2: Kvalifikovanost pedagogů a pedagogických pracovníků (otázka č. 2)

2. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
vysoce kvalifikovaní	50	94,3%
přiměřeně kvalifikovaní	2	3,8%
nedostatečně kvalifikovaní	0	0,0%
neumím posoudit	1	1,9%

Příloha č. 3/3: Přístup pedagogických pracovníků (otázka č. 3)

3. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
kladný a citlivý	43	81,1%
profesionální s určitým odstupem	9	17,0%
necitlivý	0	0,0%
neumím posoudit	1	1,9%

Příloha č. 3/4: Vybavení školy (otázka č. 4)

4. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano, plně nám vyhovuje	32	60,4%
pouze částečně	20	37,7%
nevyhovuje	0	0,0%
neumím posoudit	1	1,9%

Příloha č. 3/5: Množství domácích úkolů (otázka č. 5)

5. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
dostačující, přiměřené	52	98,1%
přehnané	0	0,0%
nedostatečné	1	1,9%

Příloha č. 3/6: Čas věnovaný domácí přípravě

6. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
30 min - 1 hodina denně	49	92,5%
1 - 2 hodiny denně	3	5,7%
3 a více hodin denně	0	0,0%
nevěnuju	1	1,9%

Příloha č. 3/7: Návštěvnost školní družiny

7. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	39	73,6%
ne	14	26,4%

Příloha č. 3/8: Návštěvnost zájmových kroužků (otázka č. 8)

8. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ne	50	94,3%
ano	3	5,7%

Příloha č. 3/9: Budoucnost dětí (otázka č. 9)

9. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
bude pokračovat ve studiu na praktické škole či se vyučí v nějakém oboru	8	15,1%
pravděpodobně využijeme služeb některého pobytého zařízení sociálních služeb	13	24,5%
bude navštěvovat denní či týdenní stacionář	13	24,5%
zůstane doma	5	9,4%
nevím, ještě jsme o této otázce nepřemýšleli	14	26,4%

Příloha č. 3/10: Množství informací (otázka č. 10)

10. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	49	92,5%
ne	4	7,5%

Příloha č. 3/11: Postrádané informace (otázka č. 11)

11. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
nic, žádné mi nechybí	51	96,2%
nevím	2	3,8%

Příloha č. 3/12: Příprava dětí na další vzdělávání (otázka č. 12)

12. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
dostatečně	26	49,1%
málo	0	0,0%
přiměřeně možnostem mého dítěte	20	37,7%
nepřipravuje vůbec	0	0,0%
nevím	7	13,2%

Příloha č. 3/13 Oslovení ke spolupráci (otázka č. 13)

13. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	48	90,6%
ne	5	9,4%

Příloha č. 3/14: Zájem o spolupráci se školou (otázka č. 14)

14. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	40	75,5%
ne	13	24,5%

Příloha č. 3/15: Spolupráce rodičů na vzdělávání žáků (otázka č. 15)

15. otázka	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano - konzultace, atd.	42	79,2%
ano	10	18,9%
ne	1	1,9%

Anotace

Jméno a příjmení:	Alena Mazúrková
Katedra:	Ústav speciálně pedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Petra Jurkovičová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Postoje rodičů ke vzdělávání dětí na Základní škole speciální v Uherském Hradišti
Název v angličtině:	Parents' attitudes to education of children at The Special Basic School in Uherské Hradiště
Anotace práce:	<p>Tématem práce jsou postoje rodičů ke vzdělávání dětí na Základní škole speciální v Uherském Hradišti. Práce popisuje konkrétní Základní školu speciální, která se nachází v Uherském Hradišti a vzdělává žáky s lehkým, středně těžkým, těžkým a hlubokým mentálním postižením, děti s postižením autistického spektra a s kombinovaným postižením. Cílem práce bylo zjištění, postojů rodičů ke vzdělávání jejich dětí na Základní škole speciální v Uherském Hradišti. Zjistit, jakým způsobem rodiče vnímají kvalitu výuky na dané škole, kvalifikovanost vyučujících, spokojenost s vybaveností školy, s komunikací mezi školou a rodiči, snahu rodičů podílet se na dění ve škole a na vzdělávání jejich dětí. Teoretická část se zabývá popisem Základní školy speciální v Uherském Hradišti. Praktická část se zaměřuje na zjišťování konkrétních postojů rodičů k problematice vzdělávání jejich dítěte na Základní škole speciální</p>

	v Uherském Hradišti a spokojeností se školou jako celkem.
Klíčová slova:	Vzdělávání, rodiče, děti,
Anotace v angličtině:	<p>The main topic of this bachelor thesis is parents' attitudes to education of children at The Special Basic School in Uherské Hradiště. This thesis describes the real Special Basic School, which you can find in Uherské Hradiště and which educates pupils with light, middle-massive, massive and hard mental handicap and children with a spectrum of autistic handicap and with combination of these types of handicap. The purpose of this thesis is to find out attitudes of parents to education of their children at The Special Basic School in Uherské Hradiště, to find out how these parents perceive the quality of teaching, of lessons at this specific school, the teachers' specialty, the satisfaction with school facility and equipment, the satisfaction with communication between school and parents and parents' effort to participate on school activities, events and their childrens' education. The theoretical part includes description of The Special Basic School in Uherské Hradiště. The practical part is focused on finding out the actual attitudes of parents to questions and problems of education of their child at The Special Basic School in Uherské Hradiště and their satisfaction with this school.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Education, parents, children
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1: Budova Základní školy speciální</p> <p>Příloha č. 2: Dotazník</p>

	Příloha č. 3: Základná výsledky analýzy
Rozsah práce:	75 stran
Jazyk práce:	Jazyk český